

Хмельницька міська рада
Управління культури і туризму
Хмельницький обласний краєзнавчий музей

Неллі Мальована

**Проскурів-Хмельницький
у ГОЛОВОЛОМКАХ**

Видання друге, доповнене

Хмельницький
2016

ББК
63.3(4Укр-Хме)+77.056я 32
УДК
М-18
793.7:94(477.43/44)-057.874
ISBN 978-617-7143-26-9

Пізнавально-розвиваюче видання

Неллі Мальована
**Проскурів-Хмельницький
у головоломках**

Видання друге, доповнене

Автор: Мальована Неллі Євгенівна - завідувач відділу природи
КЗК «Хмельницький обласний краєзнавчий музей»

Рецензенти:

О.Брицька - директор КЗК «Хмельницький обласний краєзнавчий музей»
С.Єсюнін - провідний науковий співробітник
КЗК «Хмельницький обласний краєзнавчий музей»

Мальована Н.Є.

Проскурів-Хмельницький у головоломках:

пізнавально-розвиваюче видання. - Хмельницький, 2016. - 88 с.

Збірка авторських головоломок з історії та сьогодення міста Хмельницького.
Видання адресоване дітям різних категорій шкільного віку, буде цікавим для
вчителів загальноосвітніх шкіл, керівників краєзнавчих гуртків та батьків.

Консультант: О.Брицька

Дизайн та комп'ютерний набір: Г.Єсюніна, С.Стрихарчук
Фото: С.Єсюнін, К.Жданов, С.Демидко, М.Пекарський, Р.Данилюк, В.Красов
з фондів КЗК «Хмельницький обласний краєзнавчий музей»

*Усі права застережені. Жодна частина публікації не може бути відтворена у будь-якій
формі чи будь-якими засобами без письмового дозволу автора.*

ISBN 978-617-7143-26-9

© Мальована Н.Є., 2016
Видавець ФОП Сторожук О.В.

Любий друже!

В твоїх руках надзвичайно яскрава книга – перша в історії міста збірка авторських тематичних головоломок. Розв'язавши їх, ти дізнаєшся чимало цікавого щодо минулого та сьогодення Хмельницького. Головоломка – нетрадиційний, але досить ефективний шлях пізнання та навчання. Знаходження правильної відповіді надовго залишає в пам'яті отриману інформацію. Особливістю представленої книги є цікаво розташований матеріал: сторінки ліворуч – розкривають невідоме минуле Проскурова, праворуч – сучасне життя Хмельницького. Сподіваюсь, що, прочитавши цю книгу з олівцем в руках, ти не тільки дізнаєшся багато нового та цікавого, але й отримаєш справжнє задоволення.

Неллі Мальована

ЗНАЙОМСТВО З МІСТОМ

Місто Хмельницький, з його майже 600-річною історією, бере свій початок від невеликого поселення Пласкирівці, яке виникло на природному острові, що існував між річками Південний Буг, Пласкою та її притокою Рів. Саме місцезосташуванням й пояснюється перша назва поселення. Після приєднання Поділля до Російської імперії у 1795 р., імператорським указом була утворена Подільська губернія. Центром одного з її повітів значено місто Проскурів. Саме в цьому документі вперше зустрічається дана назва.

День народження міста

Місто, як й людина має свій день народження - тільки з однією різницею: якщо у людини він зафіксований з точністю до хвилини, то для населеного пункту - це дата першої з відомих згадок в історичних джерелах. Для нашого міста донедавна нею вважався 1493 рік. Але знайдені нові архівні документи виявили, що його вік трохи "солідніший".

1. Визнач та запам'ятай дату першої згадки про місто. Для цього в поданих реченнях знайди "заховані" цифри, впиши їх у нижні відповідні кружечки. Разом вони і дадуть відповідь.

Важко залишатися на старості одиноком.

«Мачо, ти рибалити дійсно любиш?»

В магазин «Inter-sport» завезли нову колекцію літнього трикотажу.

В селі зафіксовані поодинокі випадки нападу ласок на свійських птахів.

Дата заснування міста —   рік

Перші мешканці

Тривалий час Пласкирівці були невеликим населеним пунктом, в якому нараховувалося всього 7 димів, токто дворів, де мешкало близько 100 осіб.

худ. П. Левченко

2. Прочитай 7 «ДИМІВ»

Д	И				М	Документ про вищу освіту.
Д	И			М		Назва спортивної команди.
Д	И			М		Офіційна особа країни.
Д	И			М		Вибухівка.
Д	И			М		Розділ фізики.
Д	И	М				Труба для відводу диму.
Д				И	М	Частина мови.

ЗНАЙОМСТВО З МІСТОМ

У 1954 р. на честь гетьмана Богдана Хмельницького м. Проскурів було перейменовано на м. Хмельницький.

3. Порахуй

і прочитай, які ще два обласні центри України «боролися» за назву «Хмельницький».

Гетьман України Богдан Хмельницький 1595-1657 рр.

Д	Ц	С	Е	Я
11-1=	10+10=	11+12=	25:5=	55-45=
У	Б	П	О	І
8+2=	5+5=	99-62=	43-22=	78-68=
Р	К	И	Л	Н
66-55=	5x7=	5x5=		
М	Б	А	Т	
100-50=	78-49=	10+12=	99:3=	
20-10=	Ч	Г		
	12:2=	40-30=		

Відповідь:

Пам'ятник Богдану Хмельницькому

4. Відтвори

кресворд із фрагментів та прочитай приказку про Хмельницький.

	И	Ц	Ь	К							Х
Е	З	Б	О					Щ	Ш		Ь
								Я	Л		И
Н	Б										Д
Й	Н	А									О
А	І										В
С											А
З	І										
Н											Г
		А									Р
		М	Е								
											Б
											Е

Відповідь: _____

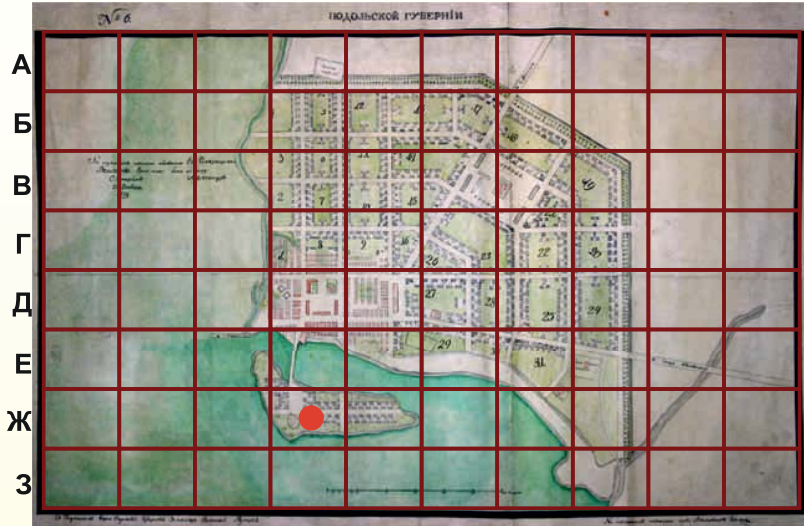
ЗНАЙОМСТВО З МІСТОМ

Перед тобою незвичайний документ - план забудови Проскурова, який був затверджений Російським імператором Олександром І у січні 1824 року. Потреба в ньому виникла після пожежі 1822 р., яка знищила майже всі будівлі міста. План мав чіткий поділ на вулиці та квартали. Згідно цього документу були прокладені всі основні вулиці центральної частини міста, які існують й сьогодні.

5. Спробуй визначити місцерозташування нижче зображених сучасних об'єктів на плані міста 1824 р.

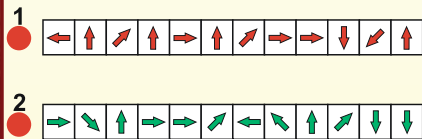
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Рухайся відповідно напрямку стрілок.
Увага: для кожного об'єкту - свій копій стрілки. Всі пересування починаються із квадрата з позначкою ●.

Квадрат:

Квадрат:

ПРОСКУРІВ

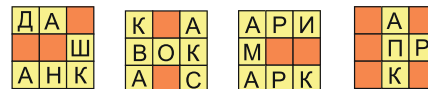
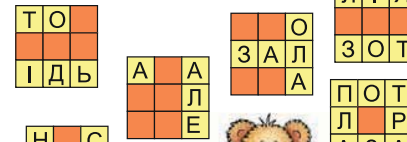
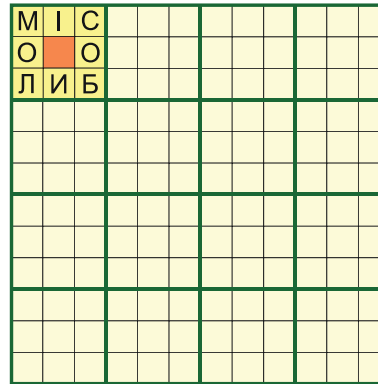
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

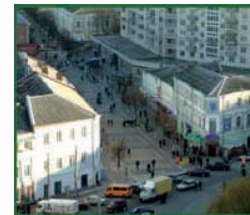
ЗНАЙОМСТВО З МІСТОМ

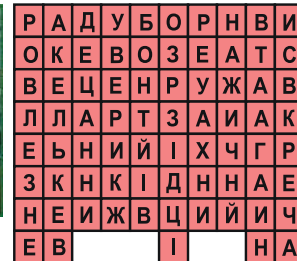
6. Відтвори кросворд «Рідне місто»
Один блок вжена своему місці. Розстав правильно решту блоків.

7. Угорський кросворд «Мікрорайони міста»
В кросворді прочитай назви 10 мікрорайонів міста.

Центр

Південно-Західний

Заріччя

Озерна

ЗНАЙОМСТВО З МІСТОМ

Славетні проскурівчани

8. Впиши пропущені літери слова вертикальних стовпчиків. Якщо впорасяш правильно, то у виділених горизонтальних рядках (зі вписаних літер) прочитаєш імена відомих проскурівчан.

Лікар-офтальмолог, академік, засновник науково-технічного комплексу "Мікрохірургія ока".

М	П	С	М	Г	Л	П	Б	К		Б	О	В	С	Т	П	М
А	А	В	Е	Р	И	У	Р	А		У	К	У	П	У	Ш	А
Л	У	Т	О	З	Т	Ь	М	У		Е	А	К	Р	Н	Н	П
О	К	О	Д	А	Я	С	А	Н		Т	Н	А	Т	Е	О	А

Доктор технічних та економічних наук, тричі лауреат Державних премій, фахівець в галузі механіки гіроскопів і навігаційних пристроїв.

А	Б	К	З	Ш	П	Д		Н	А	Ч	А	Б	В	Г	Б	Г	П	
Л	Р	У	Р	А	А	Р		А	З	О	Т	Р	І	І	Л	У	В	А
А	Л	Н	Д	Б	А	В		І	Р	Е	А	В	Ц	Т	О	Е	Н	О
З	Ь	Я	А	А	Ц	А		Й	Т	Н	С	А	Я	Ь	Д	Т	Т	К

Народний художник Росії, дійсний член Академії мистецтв СРСР, майстер міського пейзажу та портретного живопису.

П	П	К	К	З	К	Р		П	К	П	Д	Ж	К		Е	К	С
У	Л	Р	А	А	Р	Е		А	Р	О	У	У	А	Л	С	Р	О
А	Ч	Н	А	А	Л	К		И	Д	О	Л	К	И	О	І	З	К
Ч	Е	А	Т	Р	Ь	А		Ч	О	Х	Ь	А	Р	Х	З	А	А

Герой Радянського Союзу, танкіст, який загинув під час визволення України від німецько-фашистських загарбників.

Л	С	Б	Г	Л	Г	Д	К	К		Н	С	М	М	Е	К		
О	Л	А	Р	І	Л	У	Р	О		А	Т	А	А	Ф	О		
Л	В	И	Н	Е	Н	К	Г	О		И	Л	О	И	К	А		
Я	О	К	О	Р	А	А	А	П		К	Ь	Р	В	Т	Л		

Народний артист України, художній керівник, головний диригент Президентського оркестру України.

Т	С	Т	Д	К	М	Т	М		Т	С	С	П	Б	Т	Т		
Р	О	Р	Я	Л	А	Р	А		О	Т	К	Р	А	Р	А		
В	Ц	С	Е	У	Ю	С	Н		А	В	Е	З	О	У	Г		
А	Е	А	Л	Н	К	К	О		Т	П	П	А	Н	Р	А		

ЗНАЙОМСТВО З МІСТОМ

9. Вікторина «Околиця»

Якщо до кожного питання вікторини добереш правильну відповідь, то за допомогою нищенаведеної таблиці прочитаєш назву одного з мікрорайонів, який був включений в межі м. Хмельницького у 1981 році.

1 Скільки у Хмельницькому мікрорайонів?

А. 10   Б. 12   В. 9

2 Скільки у нашому місті пам'яток Б. Хмельницькому?

А. 2   Б. 3   В. 4

3 Річка Пłosка - притока Південного Бугу...

А. ліва;   Б. права;
В. це - канал.

4 П. Буг починається в нашій області, а куди він несе свої води?

А. в Азовське море;
Б. в Чорне море;
В. у Дніпро.

5 Скільки у нашому місті кінотеатрів?

А. 2   Б. 3   В. 4

6 Як називається зображений на фото заклад для дітей?

А. школа мистецтв;
Б. ляльковий театр;
В. палац творчості.

7 В місті є вулиця Л.Шестакова. Ким він був?

А. Герой Рад.Союзу, льотчик;
Б. народний депутат України;
В. відомий композитор.

8 В місті є масив з назвою "Кавказ". До якого мікрорайону він відноситься?

А. Ракове;   Б. Дубове;
В. Центральний.

9 Де знаходиться бюст нашому земляку Митрополиту Володимирі?

А. біля ХНУ;   Б. біля МАУПУ;
В. біля Покровського Собору.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
А	К	Б	Е	Л	Д	Щ	В	Я	Р
Б	Ш	Є	И	Ж	К	Т	Ї	Ц	І
В	А	Н	Ю	Г	Ч	І	С	О	У

Відповідь:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ПРОСКУРІВ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

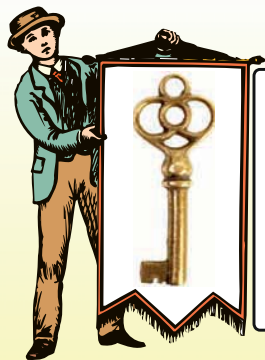
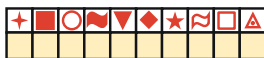
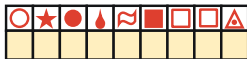

ВУЛИЦІ

Найстаріші вулиці - Кам'янецька та Прокурівська - були позначені на найдавнішому з відомих планів міста (1800 р.) й мали відповідні назви: «Поштовий шлях на Кам'янець» та «Поштовий шлях на Летичів».

ВЕРНІСАЖ «ВУЛИЦІ ПРОСКУРОВА»

1. Розгадай ключ та прочитай давні назви вулиць Прокурова.

Гол▲б	Сон◆е	Май◇ан
Пена●	Па○ір	Кр*за
Н▲род	Ку▼ча	Ма*стер
К□ига	◆рона	Ціл●
Ка◇ир	З*рно	Сі○лка
Житл■	*скра	♥итач
Кили○	К□тка	●рава

ВУЛИЦІ

Вулиці Хмельницького - не лише транспортні шляхи, які з'єднують воєдино місто. Це, насамперед, його історія, яку довелося пережити, що й знайшло своє відображення в назвах вулиць. Сьогодні у Хмельницькому нараховується 525 вулиць, провулків, проїздів та майданів.

2. Числовий кросворд «Вулиці Хмельницького»

12	8	7	2	10				5	8	3	13	2	11	4	7	8		2	18	19	5	7	8									
16							18			15						2																
13						3	1	19	11	19	12	8				10	1	6	14	10	2	1	8									
2						5		7		5					4		8		5				12									
1						15	16	3	6	1	19	12	22	7	9	10	6	1	4	5	8	1	3	9								
8						20		14		18						12		12		7			18									
						3	16	15	6	7	6	7	8			1	В	9	13	2	3	2	1	11	22	10	2	13	2			
						2		9		8		19				2	В			14		11		4		5		8	18			
						1										3	Д	6	21	11	22	10	8	2	9		21	2				
						20	9	14	7	17		8				2	О			22		8		5		1	3	5				
						19										4	П	8	5	10	2	1	8	14	2	8	17					
						7	14	5	16	3	2	1	8			5	Р			8			7	7	5	7						
						10										12	19	2	7	14	2	1	9	23	8	2	8	8				
						13	8	7	20	6		18	8			1	В			9			10		11		17					
						2										8	7			6	1	В	23	10	8	5	25	8	12	26	10	8
						13										8	7			3	Д	9		12				6				
						2										14	22			7	Н	7		11	1	2	15	2	3	9	5	
						12										2	12	6	21	7	9	10	8	8	9			8				
						17										1		8											8			

1 2 3 2 4 5 2 1 6 3 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
В О Д О П Р О В І Д Н А

вул. Вайсера

вул. Кам'янецька

вул. Прокурівська

ВУЛИЦІ

Прогулянка "Поштовим шляхом на Кам'янець"

3. Поміркуй

Є шість кухлів: 3 порожні та 3 повні. Перестав їх таким чином, щоб вони чергувалися (стояли через один), але за умови, що брати вруки можна лише один кухоль.

КОРЧМА

Корчма - заїжджий двір - знаходилася на місці сучасного кооперативного інституту. Всі подорожні, які проїжджали через Плоскирів, зупинялися тут на нічліг, адже більше в місті не було де заночувати. У серпні 1711 р. її відвідав російський цар Петро I.

ТЮТЮНОВА ФАБРИКА

У 1889 р. біля тюремного замку (сучасна в'язниця) була побудована 2-поверхова тютюнова фабрика, яка належала місцевому купцеві Арону Шварцману. Вона працювала до 1924 р. та випускала близько 2 тис. пудів тютюну й 16 тис. цигарок на рік (1 пуд - 16,4 кг). У 1925 р. будівлі фабрики були приєднані до тюремного замку.

4. Кросворд «Курити - здоров'ю шкодить»

По горизонталі:

- 1 - продукт тління цигарки;
- 2 - найдешевша марка сигарет;
- 3 - її палять;
- 4 - рослина, яку використовують для виробництва сигарет;
- 5 - яку тварину «вбиває» 1 грам нікотину?

По вертикалі:

- 1 - шкідлива звичка;
- 2 - людина, яка багато курить;
- 3 - отрута, що знаходиться в сигаретах;
- 4 - один з органів людини, що страждає від куріння;
- 5 - курити - ... шкодити.

Вулиця Кам'янецька, поч. XX ст.

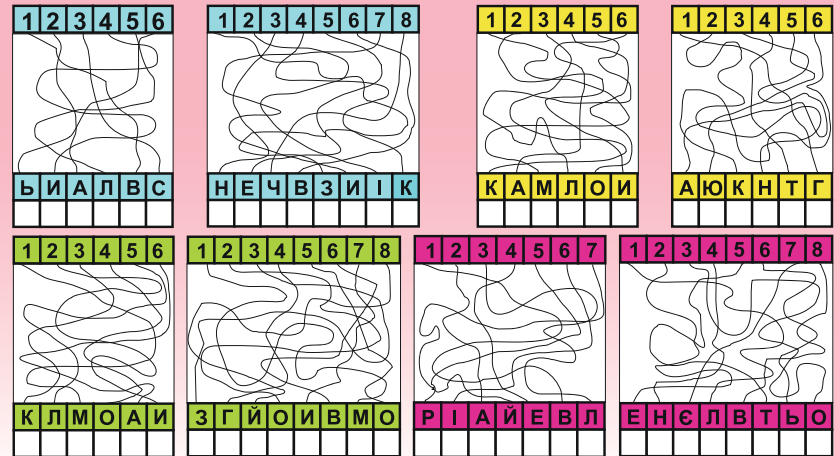
ВУЛИЦЯ КАМ'ЯНЕЦЬКА

Філармонія

Свою історію філармонія веде із 1938 року. До її складу на той час входили естрадно-концертна бригада, капела бандуристів, музичний лекторій, ансамбль музичної комедії, гастрольно-концертний сектор, ансамбль пісні й танцю, ляльковий театр (відокремився у 1970 р.), духовий оркестр та народний театр.

5. Прочитай

імена популярних радянських виконавців, які в різні роки працювали у Хмельницькій філармонії.

Кам'янецький переїзд

Шляхопровід через Кам'янецький переїзд почали будувати у 1959 р., а вже у 1961 р. перші автомобілі проїхали по новому мосту.

Кам'янецький переїзд, 1952 р.

6. Прочитай слова, в яких «заховався» «МІСТ»

- М І С Т О Населений пункт.
- М І О С Т В ін очолює міністерство.
- М І О С Т Р І Дина, лікувальна суміш.
- О М І С Т Земельна власність.
- М О О О І С Т Юність.
- М І С Т О Релігійно-ідеалістичні погляди.
- М О О І С Т Траса.

ВУЛИЦІ

ПРОГУЛЯНКА "ПОШТОВИМ ШЛЯХОМ НА ЛЕТИЧІВ"

"АПТЕКА ДЕРЕВОЄДА"

вул. Проскурівська, 13 Поч. XX ст.

Аптека Людвіга Деревоеда на поч. XX ст. була найкращою в Проскурові. Вона мала льодовик для збереження препаратів у холоді, а також «трав'яну кімнату» - приміщення для висушування рослин. Предметом особливої гордості аптеки була «КОКТОРІЯ» - спеціальна кімната для фармацевтики - гарячого настоювання та відварювання. Нині в приміщенні будівлі Деревоеда розташовані служби «Укртелекому» та переговорний пункт.

7. Поміркуй, які чотири склянки ліків в аптеці Деревоеда будуть разом коштувати 44 коп.

Відповідь:

РЕСТОРАН "СЛОН"

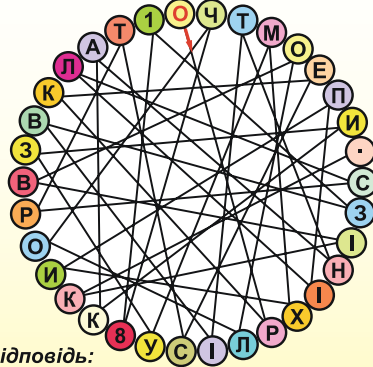
На початку XX ст. ресторан «Слон» був найпопулярнішим та найкращим у місті. Кухня ресторану особливо славилася оригінальними холодними закусками, фірмовою заливною рибкою, а також різноманітним вибором вин й делікатесів. Навіть під час громадянської війни тут можна було замовити чорну ікру та ананаси.

вул. Проскурівська, 15

8. Шифрограма

Прочитай, чим був відомий ресторан «Слон».

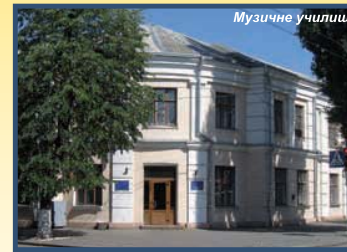
Відповідь:

ВУЛИЦЯ ПРОСКУРІВСЬКА

Музичне училище

Музичне училище

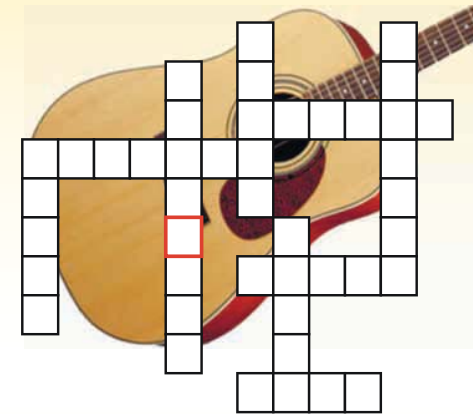
Приміщення споруджено в кінці 1930-х років для потреб готелю. Музичне училище тут було відкрито у 1960 році. Серед його випускників багато народних артистів, в тому числі й популярний співак Олександр Пономарьов.

9. Знайди у поданих реченнях «заховані» назви музичних інструментів та поміркуй, як їх вписати у сітку кросворду.

- Оля вчасно віддала борг Ані.
- Якби не надійний захист воротаря, Юрко б забив гол.
- У класі Любу Бондар всі поважають.
- Театр у баченні актора - колиска мистецтва.
- Міліція розкрила банду работорговців.
- Родина Бабаянченків любить подорожувати.
- Молодий джигит Арапетов зайняв 1-е місце на скачках.
- Ходить задом рак, а краб - боком.
- Бондар - фахівець з виготовлення діжок.
- "Скрип, скрип", - кажуть двері, впускаючи гостей.

10. Угорський кросворд «Музичні інструменти»

А	Ш	Н	К	С	Б	Р	У	Б	А	Т
Р	М	А	А	К	А	Т	Р	А	О	Р
Б	Н	Г	І	Р	Н	Д	У	В	М	Б
А	Я	А	Т	И	П	К	А	І	Н	О
О	А	Р	Б	А	Б	А	Л	О	Е	Л
Р	Г	А	Н	Р	А	Н	О	Н	Ч	Ь

11. Музичні ребуси

1

Відповідь:

2

Відповідь:

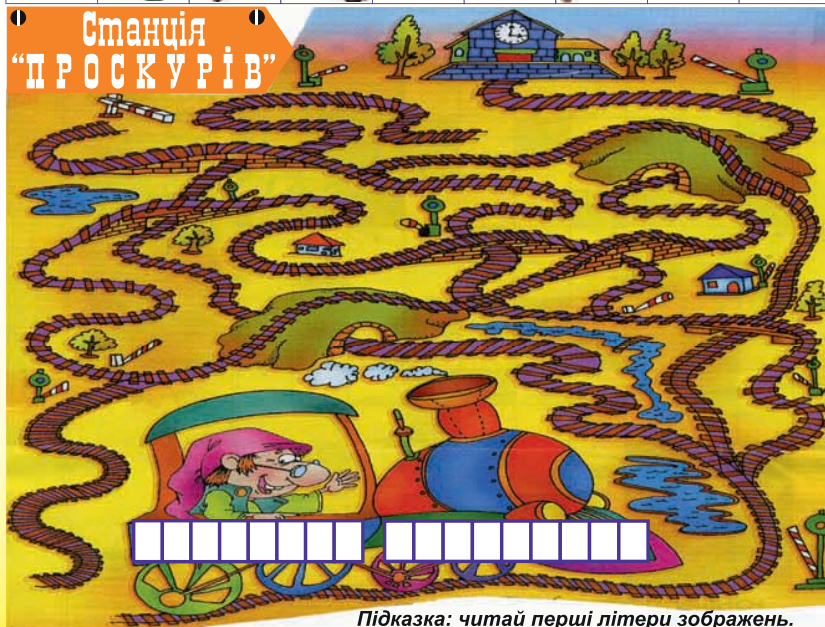
Прогулянка "ПОШТОВИМ ШЛЯХОМ НА ЛЕТИЧІВ"

У 1870 р. в Проскуріві було прокладено залізницю. Через станцію за добу проходило лише два кур'єрських та два пасажирських потяги. Це була справжня подія для провінційного міста: подивитися на потяги приходила міська еліта. Щоправда, це "задоволення" коштувало 10 копійок.

Вокзал, кін. XIX ст.

12. Прочитай та впиши у порожні клітинки назву маршруту першого потягу, який проходив через Проскурів, та допоможи йому дістатися станції.

Підказка: читай перші літери зображень.

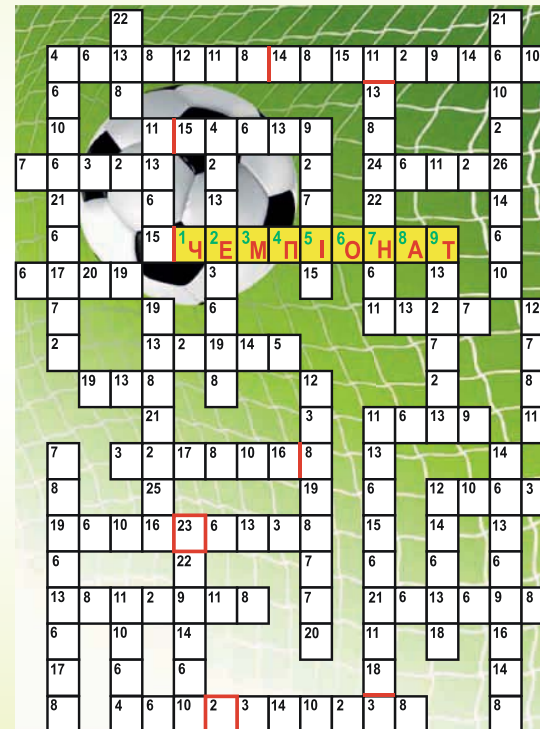
Спортивна арена міста

Свою історію головна спортивна арена міста веде з 1920-х років. Великої популярності в місті у 1960-х роках набув футбол. У цей час хмельницьке "Динамо" приймало участь у чемпіонаті та кубку СРСР та в серії міжнародних матчів. У 2003 р. проведена повна реконструкція стадіону.

13. Перетвори «ЛІГУ» на «ПОЛЕ»

	Л	І	Г	У
Музичний інструмент				
Жіноче ім'я				
"Час настає"				
"Одяг" дерева				
"Кока -..."				
Геометрична фігура				
Водне ...				
	П	О	Л	Е

14. Кросворд «Чемпіонат»

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
Ч Е М П І О Н А Т

Стадіон, 1928 р.

Стадіон "Динамо", 1953 р.

КАЛАНЧА

Вул. КУПЕЦЬКА (ПОДІЛЬСЬКА)

Каланча – висока спостережна башта на будинку пожежної команди. 100 років тому Проскурівська пожежна команда з 9 робітників мала 12 сокир, 18 багрів (дерев'яні тички з металевим вістря й гаком), 2 драбини, 18 цебер, 20 ліжок, 1 дрого, тобто довгий віз, 8 коней, 2 "труби" та 9 рукавів до них. "Труба" була головним технічним засобом пожегогасіння й відповідала, в сучасному розумінні, пожежній машині.

15. Криптограма. Прочитай прислів'я про вогонь.

Перший зимовий місяць.

1	2	3	4	5	6	7

По полю бродить, зерно молотить, жне, косить, ліба не просить.

8	9	10	11	12	13	6	

Буває двоколісним або триколісним.

14	5	15	9	16	17	18	5	4	

14	9	1	9	6	7															

18	9	1	12	6	17	13														

1	9	16	18	9	4	12	2													

16. Альтерворд «Каланча»

Викресли зайві літери і прочитай «міські» слова.

Найбільші Проскурівські пожежі

Найбільша пожежа сталася у 1822 р. – вогонь майже повністю знищив усі дерев'яні споруди міста (фактично увесь Проскурів). Надалі певний час великі пожежі траплялись, переважно, на промислових підприємствах. У 1878 р. пожежа зпопелела пивоварний завод Шамиса; 1891 р. – цегельний завод Н. Соболя; 1900 р. – парову олійню Х. Мозеля; 1951 р. – меблеву фабрику.

ВУЛИЦЯ ПОДІЛЬСЬКА

Кінотеатр «Планета»

У 1987 р. будівля міської пожежної команди («каланчі») була переобладнана на дитячий кінотеатр «Планета». Сьогодні «Планета» є одним з трьох діючих кінотеатрів міста, має три зали, сучасне обладнання, а його будівля з вежею визначає архітектурний вигляд центральної частини Хмельницького. У 2004 р. на «каланчі» встановлено мелодійний годинник.

17. Поміркуй, як прочитати слова із «Проскурівського вальсу», мелодію якого щогодинно награв цей годинник.

ються

сяє

нам

обнов.

исто

зорі

Тут

Тут

схля

низько,

любов.

надія,

Коха

урів,

кирів,

ицький -

Проск

ння,

Плос

Хмельн

1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	6	7	8	9	10

ДУХОВНЕ ЖИТТЯ

Найстаріша споруда міста

Історія найстарішої споруди міста - православного храму Різдва Богородиці - бере початок з 1670-х років, коли на цьому місці стояла невелика однойменна церква. Після пожежі 1822 року було вирішено відбудувати тут кам'яний собор. Держава асигнувала суму в 60 тис. руб. Сьогодні церква Різдва Богородиці зберегла свій первинний вигляд.

Храм Різдва Богородиці, кін. XIX ст.

Храм Різдва Богородиці.

1. Визнач рік, в якому була побудована церква Різдва Богородиці.
Підказка: спочатку визнач шифр кожного числа.

	=869		=246
	=674		=989
	=1534		=5144
			=3985

= ?

Відповідь: ○○○○ рік

2. Поміркую, які літери потрібно вписати в порожні кружечки, щоб слова читалися по вертикалі та горизонталі. Зі вписаних літер прочитаєш ключове слово.

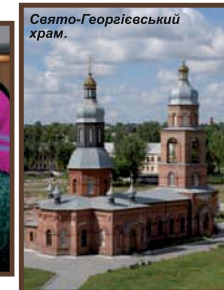
Відповідь: ○○○○○○○○

ПРАВОСЛАВ'Я

Переважну кількість населення сучасного міста складають православні, хоча ще в середині XIX ст. у Проскуріві нараховувалось лише 35 православних родин. Сьогодні в місті діє 15 храмів. Кафедральним є Свято-Покровський собор.

3. Числовий кросворд «Православний храм»

	10	19	20	3	13	13	11	20		2	11	27	18	22	23													
18								9								14												
15																15												
20																9												
13	11	16	8	1												10												
11																14												
20																8												
																7												
16	3	7	15	25	19											2												
7																8												
3	21	8	2	20												13												
9																3												
																16												
																3												
																11												
																13												
																19												
																20												
1	2	3	4	5	6	7	8	1	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
Є	В	А	Н	Г	Л	І	Є																					

КОСТЬОЛ СВЯТОЇ АННИ

Майже третину населення Проскурова протягом його історії складали осови польської національності, які сповідували католицизм. Проте католицька парафія була утворена лише у XVIII ст.. У 1804 р. - на місці сучасної СЗОШ №1 - був зведений дерев'яний костьол Святої Анни. Через 100 років його перебудували на кам'яний. У 1938 р. костьол «репресували» - його було знищено, як і більшість культових споруд.

4. Відтвори пштівку поч. XX ст. костьолу Св. Анни за допомогою олівця.

NOWO-BUDUJĄCY SIĘ
KOŚCIÓŁ W PŁOSKIROWIE
NA PODOLU.

	1	2	3
A			
Б			
В			
Г			

3-А

1-В

3-Г

2-А

2-Б

3-В

3-Б

2-В

1-Б

1-Г

1-А

2-Г

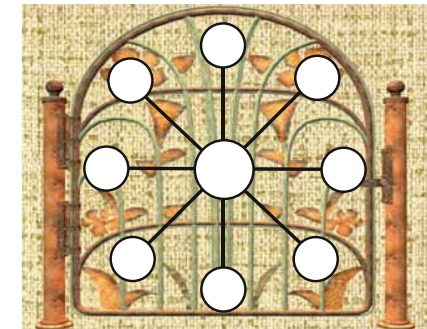
Сучасна римо-католицька парафія міста нараховує близько 20 тисяч віруючих. У Хмельницькому діє три костьола. Найбільший з них - Христа Царя Всесвіту - побудований у 1995 р. 2010 року у ньому встановлено електричний орган.

Костьол Христа Царя Всесвіту

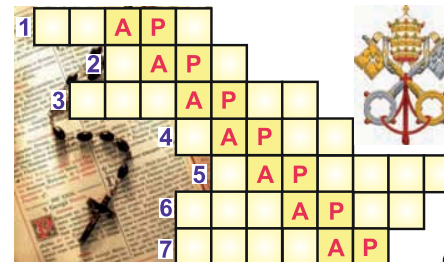
5. Поміркуй, як вписати літеру у кружечки, щоб на кожній лінії, що проходить через середину, утворилося слово.

Підказка: спочатку відшукай літери для центрального кружечка.

ТА * Д * РОК
НА * П * ДОБ *
РО * ТА * ВО *

6. Кросворд-дописанка «АР»

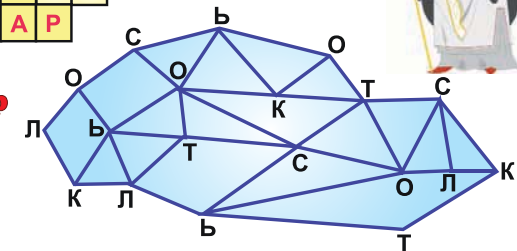

- Атмосферне утворення, на якому Ісус Христос вознісся на небо.
- Апостол-євангеліст.
- Місто, де пройшло дитинство Ісуса Христа.
- Діва...
- Небесне ...
- Католицькі чотки.
- Свята Святих храму.

7. Лабіринт з літер

Знайди шлях, за яким всі лутери слова «костьол» читаються у правильному порядку.

ДУХОВНЕ ЖИТТЯ

Велика хоральна синагога, 1989 р.

У ХVІІІ - сер. ХХ ст. більшу частину населення Проскурова (близько 50%) склали особи єврейської національності, тому в місті діяла велика кількість синагог та молитовних будинків. Серед них виділялася Велика хоральна синагога. Якщо численні молитовні будинки були відкриті щоденно, то у Великій хоральній синагозі євреї збиралися лише у суботні та святкові дні.

8. Розанаграмуї слова та впиши їх у сітку квадрата праворуч. Якщо вপরасешся правильно, то у виділених клітинках (по діагоналі) прочитаєш назву книги - ЗБІРКИ ПРАВИЛ ІУДАЇЗМУ, що ґрунтується на тлумаченні книг Старого Заповіту.

С	И	Т	Р	У	Т
З	А	Л	І	В	А
П	И	В	О	Л	А
Р	У	Р	М	А	М
С	У	Т	П	А	Х
Д	Р	И	П	А	Л

9. Прочитай, як називають духовного керівника єврейської релігійної громади.

Для цього у кожному з даних слів поміняй останню літеру на іншу, щоб утворилося нове слово. Із вписаних літер прочитаєш відповідь.

Худ. І. Трутньов. "Серія на молитві", 1911 р.

ВИБІЙ
ГОРЕ
КРАН
БАТЬКО
СОМ

Єврейські хлопчики вивчають Святе Письмо.

ІУДАЇЗМ

Сувій Торі

Арон-Кодеш (святий ковчег)

Менора

10. Числовий кросворд «Стародавні єврейські імена»

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
С	А	Л	О	М	І	Я																			

Grid with numbers and small images of historical figures and symbols.

ЗАКЛАДИ КУЛЬТУРИ

Високий рівень культури - характерна ознака цивілізованого суспільства. Розвитку та збереженню його національних надбань сприяють численні заклади: музеї, бібліотеки, театри, кінотеатри, різноманітні мистецькі установи.

1. Шифрограма «Перший кінотеатр»

Якщо правильно впорасся із завданням, узнаєш, як називалися перші кінотеатри.

Хроніки... 1	О ...доньки
Володар... 2	Л ...кілець
Повернення... 3	Н ...королева
Гаррі... 4	Ю ...Мухтара
Льодозковий... 5	І ...Нарнії
Татусеві... 6	І ...період
Снігова... 7	З ...Поттер

Відповідь:

1	2	3	4	5	6	7

2. Прочитай оголошення на одній з афіш міста.

ПНЗВАРФНQSZNAV
 ZWQLMSRFLNQLISF
 RSVZCЪRQNWKLNWN
 OWRNІDYFRDQSNUF
 WMQSNIVQLBZXFS
 IDVNDRWFBLIQYGR
 FLLQЪNRHSIVЪIR

Відповідь:

Перший кінотеатр в Проскурові з'явився у 1908 році. Він знаходився на вул. Кам'янецькій (нині на цьому місці стоїть 4-поверховий будинок). Особливим комфортом він не відрізнявся. До того ж дорогими були квитки: від 22 коп. до 1 руб. 20 коп. (за такі гроші можна було купити 1-4 кг м'яса).

Перший кінотеатр, поч. ХХ ст.

МУЗЕЇ

Музеї - храми муз, як їх називали давні греки, а сьогодні - національна гордість кожної цивілізованої країни. Хмельничани та гості міста можуть відвідати чимало музеїв. Серед них - три обласних: краєзнавчий, художній та літературний й три міських: історії міста, "Проскурівського підпілля" та фотомистецтва.

3. Числовий кросворд «Музейні скарби»

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	
Н	А	М	И	С	Т	О																							

Художній музей

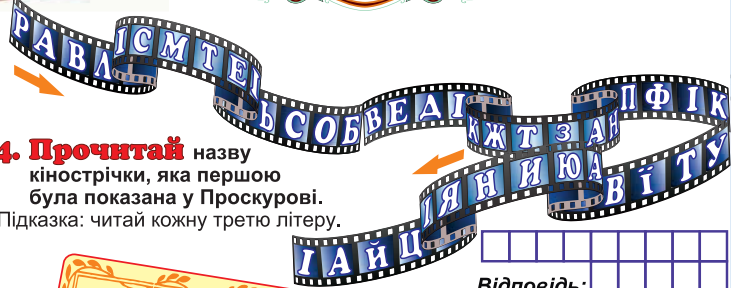
Краєзнавчий музей

Літературний музей

ЗАКЛАДИ КУЛЬТУРИ

4. Прочитай назву кінострічки, яка першою була показана у Проскурові.
Підказка: читай кожну третю літеру.

Відповідь:

Одним з найкращих кінотеатрів міста у 1920-30-х роках був кінотеатр "ОАЗА" (пізніше "Мир", вул. Проскурівського підпілля, 34)

6. Перетвори слово «ОАЗА» на «КІНО», змінюючи у наступному слові лише одну літеру.

О	А	З	А
К	І	Н	О

- Декоративний посуд для квітів й фруктів.
- Дозвіл на виїзд за межі країни.
- Місто в Італії.
- Зафіксоване положення тіла.
- Свійська тварина.
- Кока-...
- Геометрична фігура.
- 1000 грамів.

5. Знайди на кінострічці кадр, що відрізняється від інших.

МУЗЕЇ

КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

Хмельницький обласний краєзнавчий музей заснований у 1929р., має понад 80 тисяч музейних предметів. Серед них раритети археології, ювелірні вироби, монети, зброя, фарфор, старовинний одяг, книги, предмети побуту, гербарії, опудала, мінерали тощо.

ЗАЛ АРХЕОЛОГІЇ

Гаме в цьому залі можна подорожувати часом: відвідати кам'яний вік, поринути у давньоруський період, повачити скарви славетної Болохівської землі (XII-XIII ст.), старовинний гончарний посуд та знаряддя праці пращурів.

7. Допоможи археологам реставрувати стародавній глечик.

Відповідь:

ЕТНОГРАФІЧНИЙ ЕКСКУРС

Чи розповідала тобі бабуся про своє дитинство, ігри та одяг? Чи дозволяла заглянути у свою скриню? У будь-якому випадку - приходь до краєзнавчого музею й побачиш все на власні очі.

8. Кросворд «Бабусяна скриня»

МУЗЕЇ

ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ

Художній музей - це «домівка» чудових картин та скульптур, різноманітні виставки робіт народних майстрів, меморіальні речі відомих земляків й творчі зустрічі з людьми мистецтва.

Серед великого колекційного зібрання художнього музею чимале місце займають витинанки народної майстрині Людмили Мазур.

9. Знайди 12 розбіжностей між витинанками

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ МІСТА

10. Визнач дату створення музею історії міста. Для цього впиши потрібні числа замість знаків запитання. Вписані у відповідні нижні клітинки, вони й покажуть відповідь.

1	3	4
8 6 2	1 4 7	4 1 2
9 4 5	2 5 8	2 ? 3
4 ? 3	3 6 ?	3 2 4

2	5	7
1 5	3 7	5 ?
3	5	7

1 2 3 4

Відповідь:

У залі музею

ЗАКЛАДИ КУЛЬТУРИ

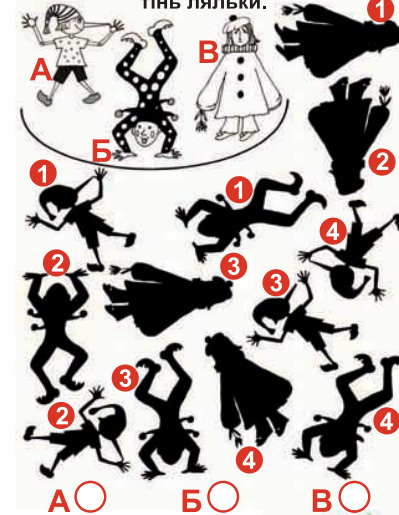

ЛЯЛЬКОВИЙ ТЕАТР

У 1970 р. був відкритий обласний театр ляльок. Спочатку він розміщувався у невеличкому будинку поблизу головного майдану міста. У 1989 р. театр переїхав у красиву старовинну споруду по вулиці Гроскурівській, 46. Хмельницький театр ляльок - один із найкращих в Україні. В своєму репертуарі має близько 50 вистав. У 2009 р. отримав статус академічного.

11. Знайди справжню тінь ляльки.

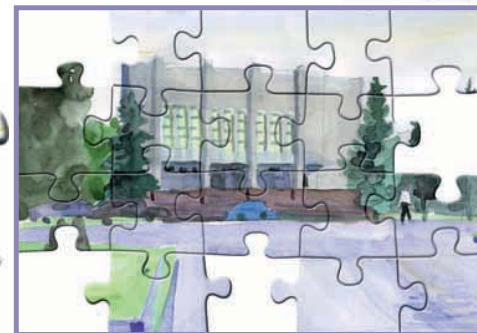

ДИТЯЧА ШКОЛА МИСТЕЦТВ

Заснована у 1990 р. Перший набір становив 103 учні. Сьогодні тут навчається 1300 дітей на музичному, образотворчому, театральному, хореографічному та підготовчому відділеннях. Особливість школи - всебічний естетичний розвиток дитини, тобто, незалежно від того, яке відділення обране для навчання, обов'язковим є опанування гри на музичному інструменті, ритміка й танець та образотворче мистецтво.

12. Розстав пазли по місцях.

Малюнок Тетяни Волкової, учениці ХДШМ

ОСВІТА

Церковно-парафіяльна школа

Передача здобутих знань, досвіду, вмінь від батька до сина із покоління в покоління в усіх народів відбувалась через освіту. Основи загальної освіти на Русі були закладені ще у Х ст. князем Володимиром Великим. До 1917 р., поки церква не була відділена від держави, початкову освіту отримували у церковно-парафіяльних школах. Подальшу - середню та вищу - у державних учбових закладах. До 1954 р. навчання було роздільним, тобто існували заклади освіти окремо як для хлопчиків, так й для дівчаток.

1. Прочитай назву книги, яка була першою "читанкою" в церковно-парафіяльній школі.

Для цього наведи порядок у шафі школяра, розставивши книги за номерами. Таким чином з відповідних літер прочитаєш назву.

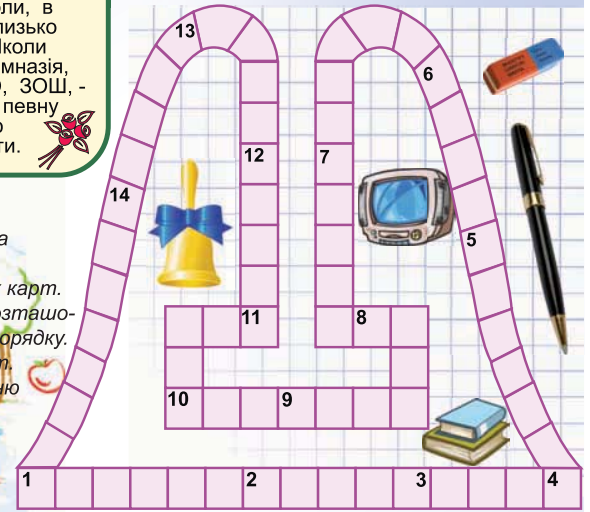
1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18

2. Чайворд «Дзвоник»

Сьогодні у Хмельницькому діє 44 середні школи, в яких навчається близько 35 тисяч учнів. Школи мають різні назви: гімназія, колегіум, лицей, НВО, ЗОШ, - підкреслюючи цим певну спеціалізацію середньої освіти.

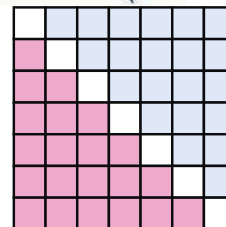
1. Сигнал на урок.
2. Розмовляти не вміє, а вчить розуму.
3. Збірник географічних карт.
4. Книга, в якій слова розташовані в алфавітному порядку.
5. Музичний інструмент.
6. Документ про середню освіту.
7. Викладач фізичної культури.
8. Коротка наукова праця.
9. Розділовий знак.
10. "Обличчя" телевізора, комп'ютера.
11. Система знань про закономірності природи, суспільства.
12. Спеціальний зошит для малювання, фото.
13. Математичний знак.
14. Процес випадання снігу.

3. Прочитай

шкільне слово у виділених клітинках по діагоналі. Для цього розанаграмуй слова в горизонтальних рядках та впиши їх у порожні клітинки квадрата праворуч. Використовуй відповідні малюнки-підказки.

А	А	Е	Л	Н	П	Т
Д	Е	І	Л	Н	Ф	Ь
И	К	Л	Р	У	Ц	Ь
А	В	Е	Е	К	Л	С
А	Е	К	К	Р	У	Ц
Д	К	В	А	І	П	О
А	А	И	К	Н	Р	Т

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

$$\frac{2z+y}{a-b}$$

$$3a+2b=5ab$$

$$\frac{2x+y}{x-x}$$

$$\frac{a+b}{c} =$$

$$\frac{2z+y}{a-b}$$

$$3a+2b=5ab$$

$$\frac{2x+y}{x-x}$$

$$\frac{a+b}{c} =$$

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

П Р О С К У Р І В А

ОСВІТА

Школа для хлопчиків

Олексіївське реальне училище, 1904 р.

В будівлі сучасної мерії 100 років тому була розташована школа для хлопчиків - ОЛЕКСІЇВСЬКЕ РЕАЛЬНЕ УЧИЛИЩЕ. Воно мало 6-річний курс навчання й давало середню освіту з технічним нахилом. Учні, які бажали продовжувати навчання у вищих навчальних закладах, обов'язково закінчували додатковий - 7-ий клас.

На той час хлопчики й дівчатка навчались окремо, але разом відзначали свята: Різдво, Новий рік, Великдень. А ось яким було найпоширеніше та найвпливовіше покарання для порушників дисципліни, дізнаєшся, розв'язавши завдання.

4. Прочитай текст

Для цього серед математичних знаків знайди літери та запиши їх.

$$\begin{aligned}
 & 3u_2 + \frac{1}{2}m(1-p)(1-a) + 35p - 28(u+v)(x-a) - \\
 & 8,5u - 2u + 4(2+1)(b+6) = \frac{1}{2}p - \frac{1}{3}a + \\
 & [(1-a)(2+u) : 7,8y (z+1)(\sqrt{ac} - \sqrt{mi})] - \\
 & (\frac{1}{2}y + cu) + 361 - (4,5i + 9,3u) : (2b + u) \cdot \\
 & (u-x) + \sqrt{cb} + 43a - 2,3m^2(\sqrt{a} + x^3), \\
 & (b+0)(u+v) - 2z + 4a\sqrt{1} + (u-4) - 7u + \\
 & 4(a+u) - u^4 - 1,5c\sqrt{9a} + y^2(9cu + 4\sqrt{op} + \\
 & oac\sqrt{4u} + i^2 + (u-8) : i^2u + 2u + x^3 \cdot 4\sqrt{80} + \\
 & \frac{1}{2}li : 4q\sqrt{u} + 5a(8\sqrt{4u} + \frac{1}{3}k \cdot \frac{1}{6}o + u^2 - \\
 & 3a) : 1,5u + \sqrt{u}^2(4-a), 2b + \frac{1}{4}p \cdot \frac{1}{5}y \\
 & (4\sqrt{q} + 1,7ku) : 8i^2 + 2\sqrt{ro} = 52b + 0^2 - \\
 & 4,5tu.
 \end{aligned}$$

Відповідь: _____

Розклад уроків

Урок рідної мови

5. Прочитай у кожному рядку кросворду по вертикалі та горизонталі по два слова.

Л	П	Г	О	Б	Г	Е	К	Н
А	И	О	Г	І	У	Е	О	
Н	М	Н	Р	А	С	М	И	Т
О	Т	Е	О	А	А	Т	А	
Н	Е	Г	О	Л	Е	А	Т	
А	Р	А	А	А	К	К	В	
А	Д	Т	Р	У	А	І	Н	У

Хімія

6. Впиши у кросворд назви хімічних елементів. Якщо зробиш це правильно, у виділеному стовпчику прочитаєш назву супутника планети Нептун.

Np						
	U					
Am						
	Pu					
Cf						
	Fr					

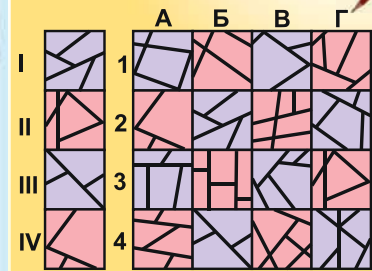
Математика

7. Заповни порожні клітинки потрібними числами, щоб завершити ланцюжок. Використовуй дані цифри. Числа у кожному ланцюжку можуть збільшуватись або зменшуватись на одне й те ж саме значення. Приклад наведено у верхньому рядку.

15	20	25	30						126
----	----	----	----	--	--	--	--	--	-----

Креслення

8. Серед мозаїки знайди чотири фрагменти, які позначені цифрами I, II, III, IV.

Відповідь: _____

								43	
									67

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

$$\frac{z^2+y}{a-b}$$

$$3a+2b = 5ab$$

$$\frac{2x+3}{x-x}$$

$$\frac{a+b}{c} =$$

Школа для дівчаток

У 1904 р. поблизу реального училища - в приміщенні сучасного готелю «Центральний» - відкрилася жіноча гімназія. Вона була заснована на базі приватного жіночого пансіону сестри Ганною та Наталією Харюзовими. Наталія Іванівна, яку навіть у родині за суворий та розважливий характер жартома називали міністром, стала начальницею гімназії.

Жіноча гімназія. Поч. ХХ ст.

Гімназистки, поч. ХХ ст.

В гімназії одночасно навчалася до 120 дівчаток. Заклад мав 16 аудиторій, актовий зал, на першому поверсі був облаштований гуртожиток. У 1922 р. гімназія припинила своє існування, а на її базі був створений педагогічний технікум. Від нього започаткована нинішня Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія.

9. Відтвори сторінку щоденника гімназистки та дізнаєшся, які предмети вивчали дівчата.

Болонська система навчання

Болонська декларація була прийнята у 1999 р. в м. Болонья (Італія) міністрами 29 країн Європи. У 2005 р. до Болонського процесу приєдналася й Україна. Ця система запровадила декілька основних принципів навчання. Одним з них є контроль якості освіти незалежними від національних урядів організаціями - так зване ЗНО (зовнішнє незалежне оцінювання).

10. Прийми участь у ЗНО

Набери максимальну кількість балів - 9. Для цього у кожному запитанні познач правильну відповідь. Якщо впорашся правильно, то з відповідних літер прочитаєш і складеш ключове слово.

<p>1 Коли відзначається День вчителя?</p> <p><i>П</i> - 1 вересня <i>Р</i> - перша неділя жовтня <i>С</i> - 25 травня</p>	<p>6 Документ про шкільну освіту:</p> <p><i>И</i> - атестат <i>І</i> - табель <i>Ї</i> - диплом</p>																		
<p>2 Вивчення якої мови є найскладнішою?</p> <p><i>Г</i> - китайської <i>Д</i> - угорської <i>Е</i> - рідної</p>	<p>7 Керівник школи:</p> <p><i>Р</i> - губернатор <i>С</i> - мер <i>Т</i> - директор</p>																		
<p>3 Що таке МАН?</p> <p><i>Н</i> - Міжнародна Асоціація Нумізматів <i>О</i> - Міська агенція натуралістів <i>П</i> - Мала Академія Наук</p>	<p>8 На якому уроці збереглося роздільне навчання хлопців і дівчат?</p> <p><i>Н</i> - фізкультура <i>О</i> - праця <i>П</i> - іноземна мова</p>																		
<p>4 Перша книга учня:</p> <p><i>Е</i> - буквар <i>Є</i> - кобзар <i>Ж</i> - читанка</p>	<p>9 Яке свято відзначається 1 вересня?</p> <p><i>О</i> - Свято першого дзвоника <i>П</i> - День вчителя <i>Р</i> - День знань</p>																		
<p>5 Сигнал на урок:</p> <p><i>С</i> - гудок <i>Т</i> - дзвоник <i>У</i> - свисток</p>	<p>Відповідь:</p> <table border="1"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table>	1	2	3	4	5	6	7	8	9									
1	2	3	4	5	6	7	8	9											

Комерційне училище

На початку ХХ ст. 47% населення міста складали особи єврейської національності. Оскільки в Олексіївському реальному училищі прийом учнів-євреїв був обмежений 10%, то за ініціативи єврейської громади міста у 1908 р. було відкрито комерційне училище, в якому частка дітей-євреїв зростає до 60%. Училище готувало молоде покоління для торгово-промислової діяльності. В наш час в його приміщенні розташоване НЗО №5.

Комерційне училище, 1961 р.

Єврейська школа

11. Знайди 24 помилки, які зробив єврейський учень.

Правильно

אבא לא הסכים לקנות לי בובה של בארט סימפסון. אמא דווקא כן רצתה, אבל אבא לא הסכים לי, אמר שאני מפונק. "למה שנקנה, הא?". אמר לאמא. "למה שנקנה לו? הוא רק עושה פיפס ואת כבר קופצת לדום". אבא אמר שאין לי כבוד לכסף, ושאם אני לא אלמד את זה כשאני קטן אז מתי אני כן אלמד? ילדים שקונים להם בקלות בובות של בארט זימפסון גדלים אחר כך להיות פושטקים שגובים מקיסקים, כי הם מתרגלים שכל מה שהם רק רוצים בא להם בקלות. אז במקום בובה של בארט הוא קנה לי חזיר מכוער מחרסינה עם חור שטוח בגב, ועכשיו אני אגדל להיות בסדר, עכשיו אני כבר לא אהיה פושטק.

3 помилками

אבה לא הסכים לקנוא לי בובה של בארט סימפסון. אמא דבקה כן רצתה, אבל אבא לא הסכים לע, אמר שאני מפונק. "למה שטקנה, הא?". אמר לאמא. "למה שנקנה לו? הוא רק אושה פיפס ואת כבר קופצת לדום". אבא אמר שאין לי כבוד לכסף, ושאם אני לא אלמד את זה כשאני קטן אז מטי אני כן אלצד? ילדים שקונים להם בקלות בובום של בארט זימפסון גדלים אחר כך להיות מושטקים שגובים מקיסקים, כי עם מתרגלים שסל מה שהם רק רוצום בא להם בקלות. יז במקום בובה של בארט הוא קנה מי חזיר מכואר מחרסינה עם חור שטוח בחב, ועכשיו אני אגדל להיות בשדר, עכשיו אני כבר לא אהיע פושטק.

Найкраща пора

12. Американський кросворд «Учитель»

Впиши дані слова у сітку кросворду.

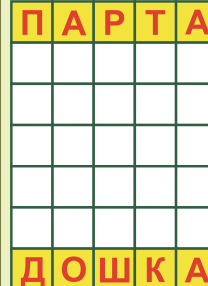
Бал
Біб
Дід
Додаток
Закон
Зір
Калач

Канал
Кидок
Ладан
Лідер
Лід
Нюх
Хобот

13. Перетвори «ПАРТУ» на «ДОШКУ»

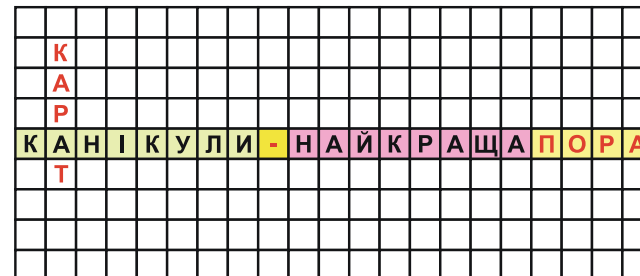

Зображення місцевості на папері.
Замкнена суспільна група.
Металевий головний убор.
Страва з крупы.
"Кішка" російською.

14. Кросворд «Канікули - найкраща пора»

Впиши дані слова у вертикальні клітинки так, щоб вони разом з літерами виразу утворили нові слова. Одне слово вже вписане.

СЛОВА:

РАБ, ДО, КАВА, КАРТ, КАСА, КЛАН, ЛУГ, МОВА, РАЙ, ПЛАТА, ПЛЮС, ПРЕС, РАБ, РИС, РІК, СОН, СУМ, ЛИН, ФАЗА, ЦЕНТ.

ТОРГІВЛЯ

40

Подільський ярмарок, кін. XIX ст.

Розташування Проскурова на перетині основних транспортних шляхів сприяло швидкому розвитку торгівлі та формуванню міста як торгового центру.

Близько 100 років тому на місці сучасної обласної філармонії був величезний пустир, так звана КІННА ПЛОЩА.

Тут в ярмаркові дні продавали коней, вози, брички, кіньську упряж тощо. А продуктовий ринок знаходився біля сучасного храму Різдва Богородиці по вул. Зайсера.

1. Розв'язки приклади та з'ясуй справжні проскурівські ціни (у рублях) на представленій товар кінця XIX ст.

Відповідь:

+ = 12 руб.
 x =
 - =
 + =
 + =
 x + =

= ... руб.
 = ... руб.
 = ... руб.
 = ... руб.
 = ... руб.
 = ... руб.

ТОРГІВЛЯ

41

Сучасний Хмельницький має близько 30 ринків і займає III місце по Україні (після Одеси та Харкова) по кількості працюючих. Це - майже 60% працездатного населення міста.

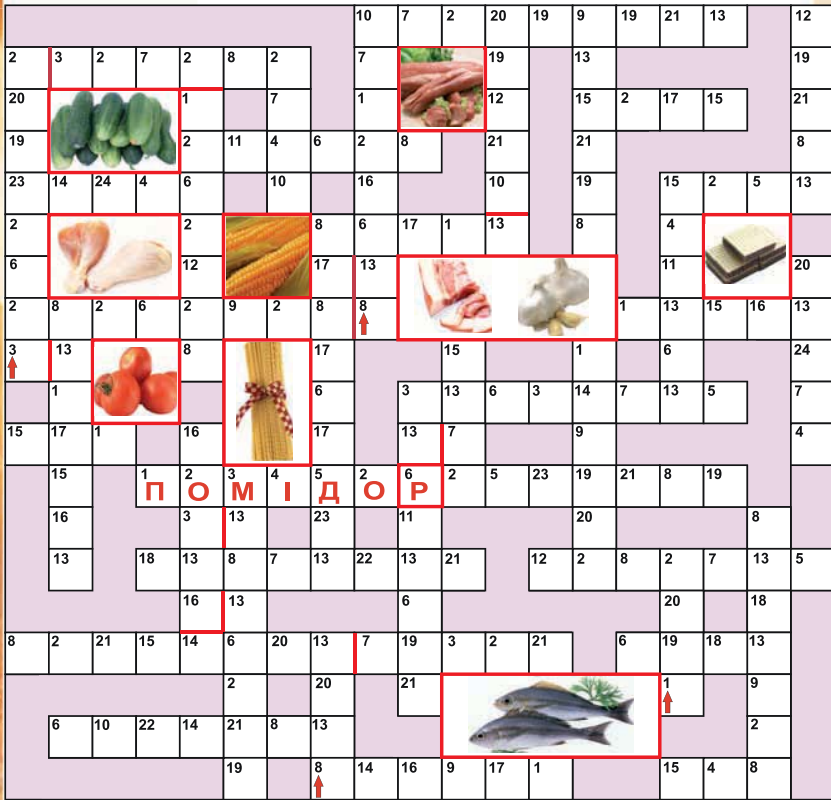
2. Числовий кросворд «Товчок»

2	11	19	7	23	10		10		1		5	11	19	17	22			1	Ш		
11			23				3		3		3			17			2		2	К	
16			12		5	11	4	7	16	6	12	24		25		4			3	А	
7	3	19	24	10	3		2		3		24		10	8		3			4	Р	
3																				5	П
																				6	Е
																				7	Т
																				8	И
																				9	
																				10	
																				11	
																				12	
																				13	
																				14	
																				15	
																				16	
																				17	
																				18	
																				19	
																				20	
																				21	
																				22	
																				23	
																				24	
																				25	
																				26	

ТОРГІВЛЯ

3. Числовий кросворд «Ринок»

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
 П О М І Д О Р

Базарний день у Проскуріві, поч. ХХ ст.

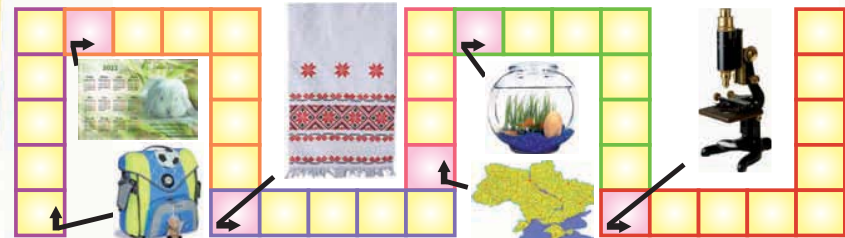
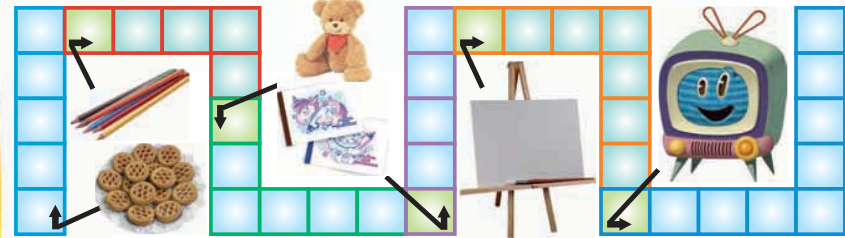
Ціни на продукти в Проскуріві (кін. XIX ст.)

- 1 пуд (16 кг) житнього борошна - 50 коп.
- фунт (410 г) яловичини - 2 коп.
- фунт свинини - 3 коп.
- фунт сала - 10 коп.
- фунт меду - 7 коп.
- фунт цукру - 7 коп.
- ю яєць - 4 коп.
- куря гуска - 50 коп.
- індик - 75 коп.
- курка - 12 коп.

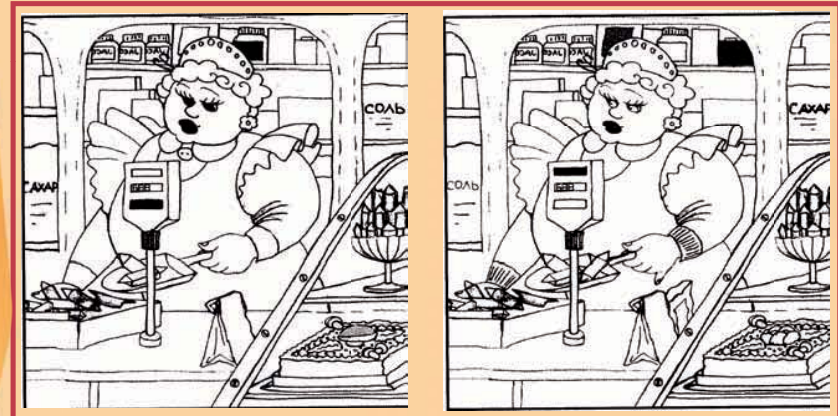

ТОРГІВЛЯ

4. Чайворд в малюнках

5. Знайди 10 розбіжностей

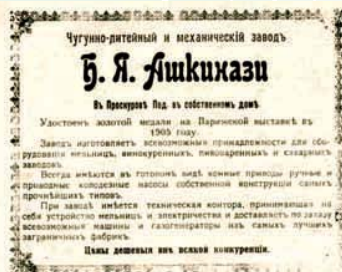

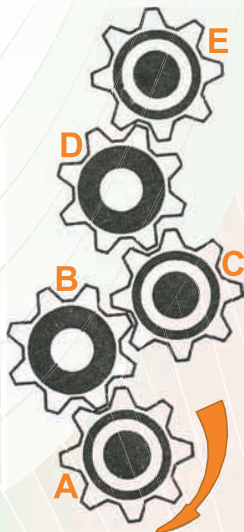
До середини XIX ст. Проскурів залишався незначним провінційним містом. Основним заняттям його мешканців було сільське господарство, різноманітні ремесла та торгівля. Лише після прокладання залізниці у 1870 р. місто почало інтенсивно розвиватися, виникли перші великі промислові підприємства. Так, у 1898 р. був заснований чавуно-ливарний та механічний завод Б. Ашкіназі (нині - «Пригма-прес»). Він виготовляв металеві вироби, насоси, механізми та деталі.

Робітники заводу Б. Ашкіназі, поч. XX ст.

1. Поміркуй, в який бік буде повертатися шестерня E, якщо шестерня A рухається за годинниковою стрілкою?

2. Лабіринт «Декоративна решітка»
Обійди лабіринт та повернись на його початок.

“Новатор” (до 1981 р. - радіотехнічний завод) - найбільше підприємство у Хмельницькому, на якому за радянських часів працювало 7 тисяч робітників. Нині воно єдине державне підприємство міста, яке випускає різноманітне обладнання для авіації, медицини, залізничного транспорту; водяні та газові лічильники, телевізори тощо.

“Новатор” - єдине у колишньому Радянському Союзі підприємство, яке виробляло радіонавігаційне обладнання для військової авіації.

Завод “Новатор”

3. Замалюй фрагменти, які позначені крапками. Яка військова техніка тут замаскована?

4. Допиши до слів правильну першу літеру та прочитай ключове слово.

адра
млет
иріб
гент
ема
брій
авлик

ЦУКРОВИЙ ЗАВОД

Цукровий завод поч. ХХ ст.

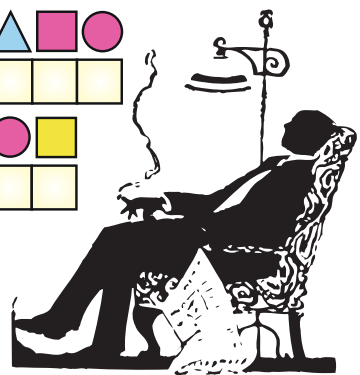
Цукровий завод в Проскуріві став до ладу у 1891 р. На той час це було найбільше підприємство в місті - на ньому працювало 470 робітників. Його власник був господарем найкращого в місті двоповерхового будинку, в якому з 1989 р. розташовується обласний академічний театр ляльок.

5. Прочитай ім'я власника цукрозаводу

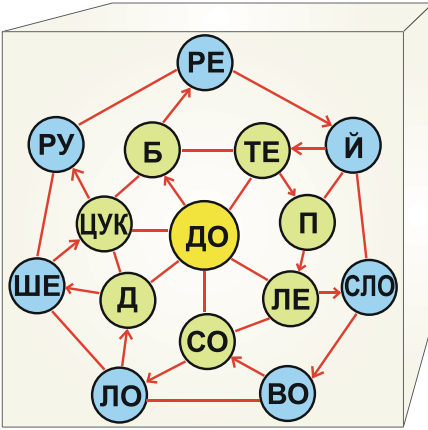
○	□	△
А	Л	М
Н	О	Р
С	Ц	

●	■	■	■	▲	■	●

▲	●	▲	●	●	■

6. Поміркуй, як прочитати "цукрову" приказку.

Відповідь:

7. Намалюй два квадрати таким чином, щоб усі дев'ять мішків цукру були відокремлені.

МАКАРОННА ФАБРИКА

Макаронна фабрика

Перша макаронна фабрика світу була відкрита у 1740 р. в м. Генуя (Італія). Проте макарони мають східні корені. В Китаї ще 3000 років тому їх виготовляли з рисового борошна. В Росії макарони з'явилися за часів царювання Петра I. Їх виробництво, як і в Італії, було виключно домашнім. Навіть сьогодні в італійських ресторанах подають страви з щойно приготовлених макаронів. До речі, деякі вчені вважають, що наша звичайна виделка з'явилася завдяки... макаронам. Так їх зручніше накручувати. У 1987 р. Хмельницький почав "їсти" макарони власного виробництва.

8. Перетвори «ЛАПША» на «ВУШКА»

Л	А	П	Ш	А
В	У	Ш	К	А

Давня дитяча гра.
Зменшена назва кінцівки тварини.
Ручне сільсько-господарське знаряддя.
Особина жіночої статі у тварин.
Виріб із шкіри, що має форму торбинки.
Прилад для сушіння.

9. Прочитай назви 10 міст України, в яких споживають хмельницькі макарони.

О	Ї	В	Р	Н	Е	Р	Н	О	П
Д	И	К	І	В	Т	Е	Ь	Л	І
Е	С	А	Л	У	Ц	Ь	К	В	І
Е	Ч	В	І	Н	Н	С	У	М	К
Р	В	Ц	Я	Ц	И	Ц	Ь	И	Р
Н	І	І	Д	О	Н	Е	К	Х	А

Відповідь:

10. Прочитай назви 19 видів макаронних виробів.

Р	І	М	О	К	О								
Б	І	Н	Ц	Я	К	І							
К	А	К	І	П	А	Р	А						
П	І	Л	А	М	І	Н	І	Н	А				
Ф	О	Т	Е	Ч	Е	Л	Е	Л	Ь	Р	О		
Г	Е	Т	І	Н	Л	О	К	К	І	К	А	К	А
В	У	Б	І	Д	З	І	Т	Р	У	Ж	Г	Р	О
К	І	Ш	З	І	Р	О	Л	І	С	П	А		
С	А	Ц	С	П	І	В	Е	Р	В	У	Н	І	
Ш	Е	Л	П	Г	Р	Е	Р	Е					
П	А	Ш	Г	А	Р	І	Р	Я					
Ш	А	М	А	Ч									
Т	І	Ш	І	Л									

Водопостачання

РІЧКИ - КОЛИСКИ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Здавна людство селилося біля води - джерела життя. Саме на берегах річок виникли найдавніші цивілізації. Річки виконували роль транспортних шляхів, мали оборонно-захисне значення, а найголовніше, були джерелом прісної води, яку люди використовували для власних потреб - миття, пиття тощо. Не стало винятком й наше місто, яке було засноване у межах річки Південного Бугу та Плоскої.

1. Круговий кросворд «Давня назва Бугу»

Заповни кросворд. Стрілка вказує початок слова та напрям вписування літер. «Сусідні» слова мають спільну літеру. Впоравшись, зі спільних літер (у виділених секторах) прочитаєш давню назву річки Південний Буг.

2. Прочитай всі «річкові» слова

Р	І	К	А	Промислова риба.					
Р	І	К	А	Число.					
Р		І	К	А	Коротке заперечення.				
Р		І	К	А	Загорожа з прутів.				
Р				І	К	А	Одна з форм державного правління.		
		Р			І	К	А	Дорога, викладена камінням.	
		Р			І		К	А	Тонкий прутик дерева.
		Р			І		К	А	“Посадив дід...”

Південний Буг - одна з найбільших річок України. Бере початок біля с. Холодець Волочиського району. Загальна довжина - 806 км. Хмельниччиною протікає - 120 км.

4. Прочитай та відгадай загадку-шифrogramу. Для цього домалюй лінії, яких не вистачає (дивись ключ).

Відповідь: _____

4. Прочитай слова, в яких «заховався» «БУГ»

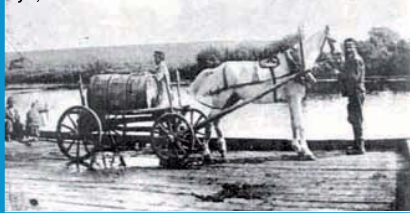
Б	У	Г			Птах болотних угідь.
Б	У	Г			Невеликий горб
		Б	У	Г	Місто у Німеччині.
Б	У			Г	Порода собак.
Б	У			Г	Кидальна зброя у формі зігнутої палиці, яка сама повертається до того, хто її кинув
Б	У	Г			Його робота пов'язана з обліком грошей.
		Б	У	Г	Розрізана навпіл булочка з вкладеним в неї біфштексом й овочами з приправами.
Б	У	Г			Голова міської управи в деяких країнах Західної Європи.

Водопостачання

ПРОСКУРІВСЬКИЙ ВОДОВОЗ

Водовоз на Південному Бузі, поч. ХХ ст.

У ХІХ ст. місто Проскурів стрімко зростало, тому актуальною стала проблема водопостачання. Кілька колодязів вже не задовольняли потреби населення у питній воді й незабаром на вулицях з'явилися численні водовози. Для відкриття водозонного промислу потрібно було мати лише коня й віз. На останній встановлювали велику діжку, в якій проточну воду з Бугу розвозили по дворах. Відро такої води коштувало 1 копійку.

5. Задача водовоза

У діжці знаходиться 10 відер води, які потрібно розділити порівну за допомогою двох інших порожніх діжок - на 7 відер і 3 відра відповідно. Як це зробити?

6. Перетвори «ВІЗ» на «БУГ» та «БОЧКУ» на «РІЧКУ», змінюючи лише одну літеру у наступному слові.

В	І	З
Б	У	Г

Тривалість життя людини.
Права або ліва частина тулуба.
Дерево.

Графічний значок як умовне позначення чого-небудь.
Ручний візок на колесах.
Свійський птах.
Паперова коробка для упакування чого-небудь.
Вона і гріє, і годує...

Б	О	Ч	К	А
Р	І	Ч	К	А

ВОДОПОСТАЧАННЯ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ВОДОВОД

Вже давно місто не п'є воду з річки. Вона по трубах надходить до нас з підземних джерел. А щоб дістатися до підземних вод, треба пробурити свердловини на значну глибину.

7. Визнач число, яке повинно бути замість знака запитання.

Воно означає середню глибину (у метрах), з якої викачують воду.

Підказка: кожен горизонтальний рядок підпорядковується однаковим математичним діям.

5	50	250
40	8	320
3	120	360
?	3	270

Відповідь: питну воду качають з глибини _____ метрів.

Відкриття водопостачальної свердловини на Озерній, 2003 р.

8. Визнач довжину (у км) трубопроводів міста, якими подається питна вода до споживачів.

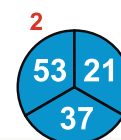
Для цього в даних реченнях знайди "заховані" числа та впиши їх у нижні клітинки. Разом вони й покажуть потрібну відповідь.

Приклад: У травні відбудеться першість України з веслування на байдарках та каное.

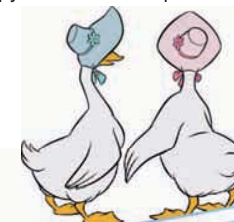
- Лісова однорічна трав'яниста рослина одинарник цвіте квітами різного кольору.
- У підвалі будинку жила кішка з кошенятами.
- Річка Прип'ять - права притока Дніпра.

Відповідь: км

9. Визнач кількість свердловин, з яких місто «п'є» воду. Спочатку знайди закономірність розташування чисел у перших двох кругах. Після цього не важко здогадатися, яке число повинно бути у нижньому секторі третього круга. Воно і є потрібною відповіддю.

Відповідь: свердловин.

Водопостачання

ПРОСКУРІВСЬКИЙ ВОДОВОЗ

10. Альтерворд «Водовоз»

Викресли зайві літери і прочитай слова щодо водовозного «бізнесу».

11. Знайди правильний силует водовоза.

1

2

3

12. Прочитай 5 «водяних» слів по горизонталі та 5 по вертикалі. Використовуй підказки ліворуч.

Наповнене водою штучне річище.	КБ	РА	НД	АШ	ЧЛ
Механізм для накачування рідин, газів.	ЕН	АІ	УС	ОЛ	СО
Річка - західна межа Хмельниччини (кордон).	РЗ	ЧБ	НР	ЮУ	ВЧ
Водяний вал.	ХЕ	ВК	ІА	ЛЗ	ЕЯ
Невелике легке судно.	ГК	АА	ЙТ	ЕІ	РН

ВОДОПОСТАЧАННЯ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ВОДОВОД

Зі свердловин підземну воду закачують до резервуарів насосної станції, де її дезинфікують, а потім лабіринтами міських труб подають споживачам.

13. Лабіринт «Міський водопровід»

По якій із 3-х труб, що виходять із свердловини, вода поступить у зелене відро?

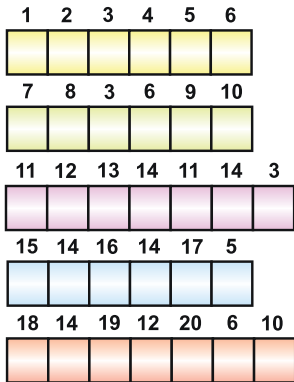
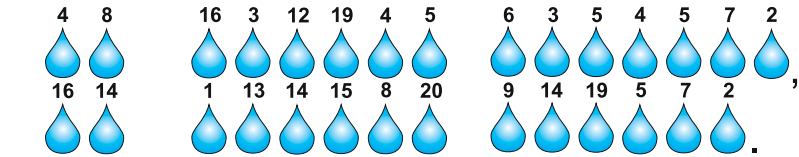

Криниця

Криниця - не тільки джерело питної води. З давніх часів вона вважалася символом здоров'я, сили, багатства, родючості, святості та чистоти. Нерідко криниця була одна на цілу вулицю або околицю. До неї сходилися всі стежки, тут люди спілкувались, дізнавались новини з життя села. Якщо на подвір'ї була власна криниця, то в спеку господиня зберігала в ній молоко та масло, опустивши посудину на мотузці. Вода з криниці, взята до сходу сонця (непечата) мала лікувальні властивості. Святим обов'язком кожної людини вважалося посадити дерево і викопати криницю.

14. Прочитай приказку про криницю

Сидить у коробці з другими хлопцями.
Хто хоче світити - готовий служити.

Споруда для спільної молитви у християн.

Я расту собі в ліску, маю ніженьку одну. І ще й шапку червоненьку з горошинками біленькими.

Як ходять, то повні,
Як стоять, то порожні.

Набита пухом,
лежить під вухом.

Колодязь-журавель

Колодязь руський

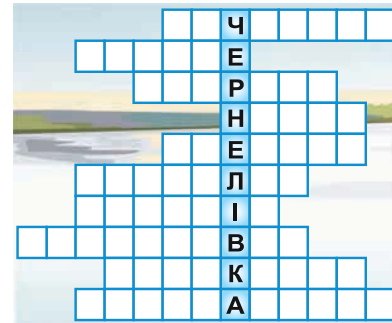

Колодязь фортечний

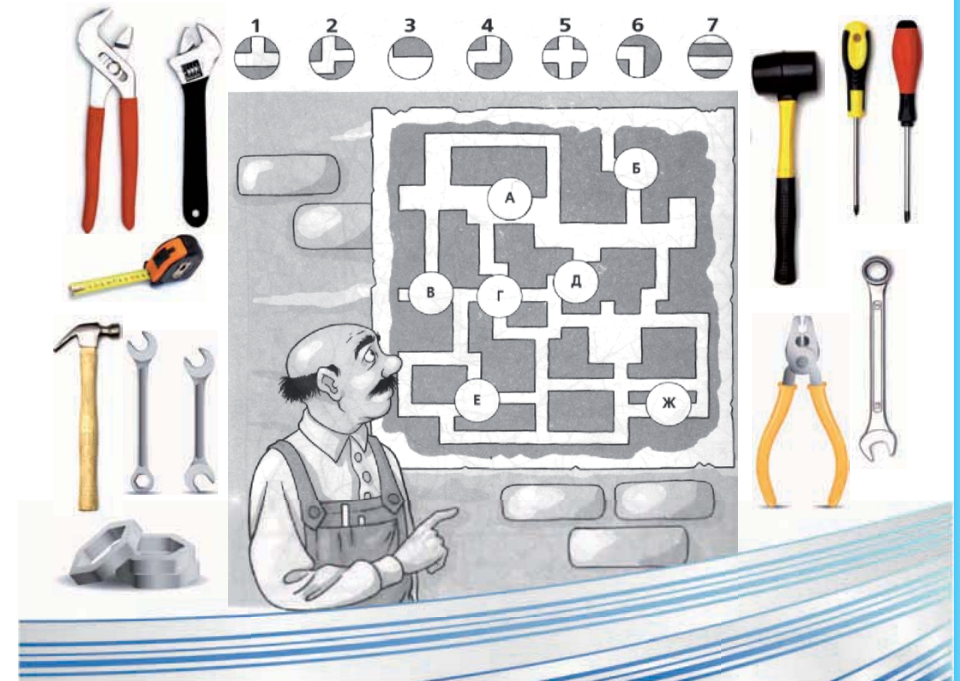
Чернелівка - село у Красилівському районі з потужними запасами підземних вод, які з 1981 року водоводом (завдовжки 34 км) поступають до міста. Щодоби подається 65 тисяч кубометрів води, що становить 70% від потреб міста. У 1910 р. збудовано перший в місті централізований питний водогін. Він складався з двох свердловин та насосної станції й призначався для потреб військових казарм в районі Дубове.

15. Кросворд «Чернелівка»

- × - прилад для підрахування використаної води.
- А - мікрорайон міста, в якому було збудовано перший в місті централізований питний водогін (1910 р.).
- Є - очисна ...
- І - він качає воду з-під землі.
- Л - вихід підземних вод на поверхню землі.
- Є - районний центр Хмельниччини, неподалік якого знаходиться с. Чернелівка.
- І - трубопровід, яким постачається питна вода.
- А - система труб для подачі води до місць споживання.
- Є - державна установа, що займається водопостачанням міста.
- А - спеціально обладнане приміщення, в якому ведеться контроль за якістю питної води.

16. Спробуй відремонтувати водопровід у підвалі будинку, використовуючи дані фрагменти труб.

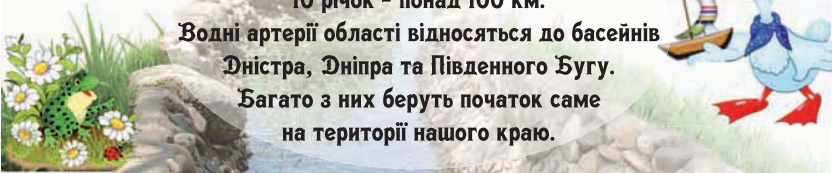

Водні артерії Поділля

Територією Хмельниччини протікає понад 3000 великих та малих річок. З них 120 мають довжину понад 10 км, 10 річок – понад 100 км.

Водні артерії області відносяться до басейнів Дністра, Дніпра та Південного Бугу. Багато з них беруть початок саме на території нашого краю.

17. Числовий кросворд «Річки області»

10	13	3	6	7	10	4	2	18	5	16	7	15	6	7	15	3	24	2	22										
						13		13											13										
22	7	16	5	19	8	6		6		6	7	18	25	14	11	6			19										
7						23		7											8										
16	2	14	5	1	6	7																							
5						7		3																					
26	13	14	6	7		6		15		20		12		21	1	5	16	8	12	7									
		4				13		5	6	8	20	8	16	27															
	1	8	1	6	7	18	25	14		15		4					1	5	18	5	17								
4		16		8				16	14	8	10	8	6	7							21								
13		10		10		14		2		10		10						17	10		11								
12		11		9		16	2	10	15	7	1	7									9								
7		9		11		13															15								
		26		6	13	3	11	15	6	7	1										5								
		8				2															24								
16	10	8	14	16	17	15	6	7													22								
		11		18		11		6		6		11	7								5								
		15		13	23	11	21	17	10	5	1										14								
		27		9		17															6								
																					7								
1	2	3	4	2	3	5	1	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
В	Е	Д	М	Е	Д	І	В	К	А																				

ВОДОПОСТАЧАННЯ

БЕРЕЖІМО ВОДУ!

А чи замислювався ти, скільки води потрібно твоєї сім'ї на добу? Наприклад, коли ми дістаємо воду відрами з криниці, використання на одну людину складає 25-40 літрів. При встановленні водопровідних кранів - 200-250 літрів. Спробуй провести експеримент і з'ясуй, скільки води витрачає твоя сім'я для приготування їжі, миття посуду, прання тощо.

Домашня лабораторія

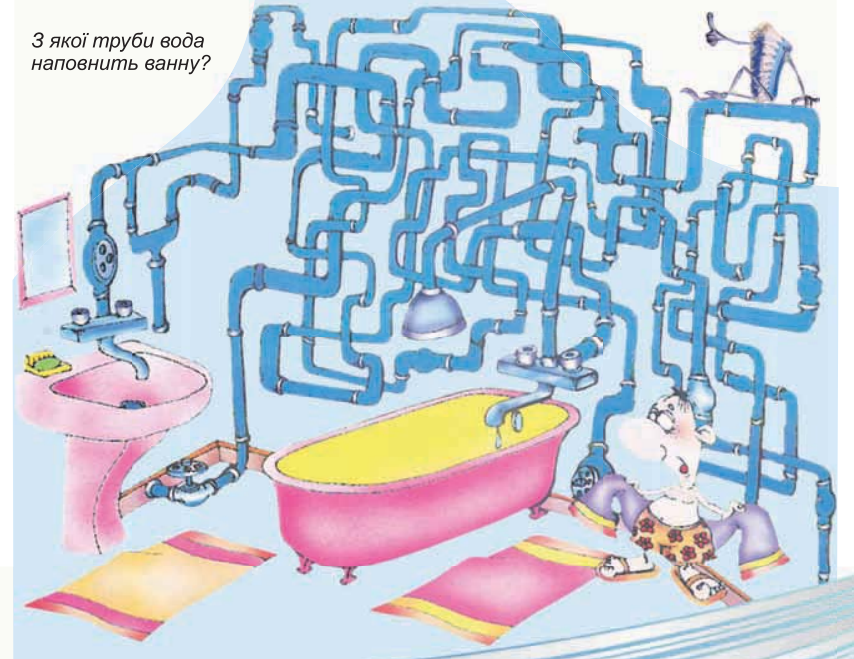
Експеримент

Перший день
Прийми ванну. Зроби відмітку рівня води у ванні, наклеївши на неї липку смужку.
Другий день
Закрий пробкою стік у ванні та прийми душ. Зроби нову позначку.

Порівняй, за яких умов ти витратив більше води: під час душу чи прийому ванни?

18. Лабіринт «Розгублений господар»

З якої труби вода наповнить ванну?

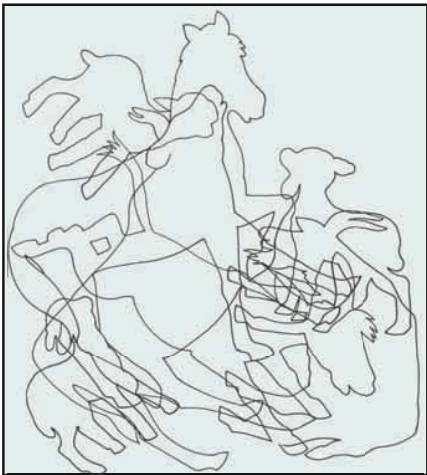
ПРОСКУРІВ

Найдавніший транспорт

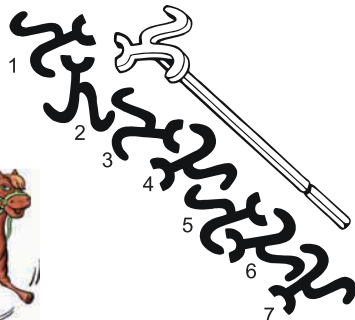
Коня, як тяглову силу та засіб пересування, людина використовувала здавна. В Проскуріві це був найважливіший вид транспорту майже до кінця 40-х років ХХ ст. Саме тоді в місті з'явилися перші автобусні маршрути й таксі.

1. Знайди на малюнку коня та зафарбуй його.

З метою запобігання пошкодження копит та сковзання коней підковували. А, як своєрідне страхування від крадіжки, тварин ще й таврували, тобто ставили мітку.

2. Визнач клеймо-підковку

ПІДКОВА НА ЩАСТЯ

Звідки походить цей вислів? Чому знайдена підкова мусить принести щастя? А тому, що підковувати коней почали ще до нашої ери й робили це спочатку заради краси. Підкови були тоді із золота або срібла. Під час бігу коні легко губили "взуванку" й підкова, дійсно, була щасливою й дорогою знахідкою. Тим більше, що аристократи вважали принизливим піднімати підкову зі шляху. Розповідають, що англійський дипломат XVII ст. Лорд Кастлей, вихваляючись своєю заможністю, наказав прикріпити до копит власних коней підкови зі срібла "на живу нитку", аби вони швидше губилися. Серед почту лорда перебував коваль, який швидко набивав нову підкову, щоб невдовзі кінь загубив її...

3. Поміркуй, як двома рівними лініями розділити підкову на шість частин.

НАШ ТРОЛЕЙБУС

Перший тролейбус було створено в Німеччині у 1882 році. В Росії тролейбуси з'явилися лише у 1933 році. Перший тролейбус у м. Хмельницькому вийшов на лінію 24 грудня 1970 року.

Перший тролейбус, 1970 р.

4. Анаграми

Перестав літери таким чином, щоб утворилися слова. Запиши їх у горизонтальні клітинки правої сітки. У виділених клітинках прочитай ключове слово.

К	И	П	И	Ж			
Л	О	Т	А	Н			
Я	Н	І	Л	І			
З	А	Д	А	Ч			
Н	Е	У	Ч	Ь			
Д	А	Ш	О	К			
Р	О	З	А	Т			
Р	О	М	О	Т			
М	О	Н	Е	Р			

5. Вікторина «Хмельницький тролейбус»

До кожного питання вікторини добери правильний варіант відповіді. Відповідні літери запиши в нижні клітинки та прочитай «тролейбусне слово».

1. Як називають безквиткового пасажиря?

- Е Собака.
- Л Кіт.
- М Заць.

5. Чому в мікрорайон "Озерна" не їздять тролейбуси-"гармошки"?

- Д Їх мало в місті.
- Р Не подолає підйом.
- З Один кондуктор не встигне обслужувати.

2. Скільки тролейбусних маршрутів діє сьогодні у Хмельницькому?

- У 16.
- С 15.
- А 19.

6. Який тролейбусний маршрут нашого міста має найбільшу довжину - 27,6 км?

- С №11а.
- У №7а.
- Я №15.

3. Які райони міста з'єднував перший тролейбусний маршрут?

- Е 3-д "Катіон" - м-н "Озерна".
- Р 3-д "Катіон" - залізничний вокзал.
- О Залізничний вокзал - речовий ринок.

7. Який тролейбусний маршрут нашого міста має найменшу довжину - 6,7 км?

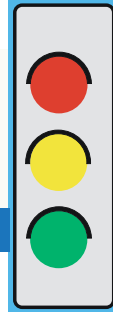
- Т №5.
- Ц №14.
- О №7.

4. Скільки коштував проїзд у тролейбусі 20 років тому?

- Ш 4 коп.
- А 5 коп.
- К 15 коп.

Відповідь:

1	2	3	4	5	6	7

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

Перші авто

З появою перших автомобілів з'явилися й перші обмеження щодо руху цих транспортних засобів. В одних країнах такі обмеження приймалися на державному рівні, в інших – у вигляді постанов місцевих адміністрацій.
 У 1912 р. побачило світ "Обязательное постановление относительно езды на лошадях и автомобилях в Проскуровском уезде".
 У порушників цих правил вилучався дозвіл на право керуванням автомобілем. Штрафів тоді не існувало – або їздили за правилами, або ходили пішки.

ПРАВИЛА ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Дорожні попереджувальні знаки з'явилися набагато раніше, ніж авто. Про той факт, що у стародавньому Римі намагалися попереджувати дорожні пригоди, свідчить знайдений біля крутого дорожнього повороту шляховий знак у вигляді каменю, на якому висічено напис: "Це місце є небезпечним".

6. Чайворд «Колесо»

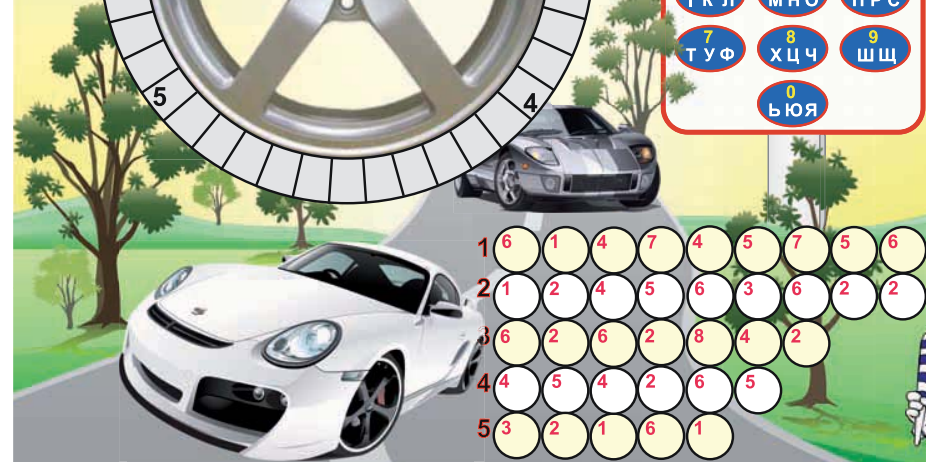
1. Безколісний учасник дорожнього руху.
2. «Серце» автомобіля.
3. «Ім'я» машини, яке складається із цифр та букв.
4. Міліціонер, який регулює дорожній рух.
5. Місце в машині для водія та пасажирів.
6. Автотранспорт, на якому можна поїхати на екскурсію.
7. Дорожній знак, який попереджує про обов'язкову зупинку.

7. Який знак вказує на пішохідний перехід?

8. Прочитай «транспортні» слова

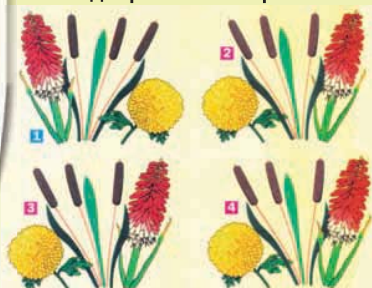

62 ПРИРОДА давнього Проскурова

Сучасна природа нашого міста суттєво відрізняється від свого первинного вигляду. Понад 500 років тому місто розташовувалося у низині, оточеній з усіх сторін водою: з півночі та заходу – річками Південний Буг та Пłosка, зі сходу та півдня – непрохідними болотами. Тому тут переважали рослини й тварини водних ландшафтів. Навкруги міста росли густі ліси. Пройшли століття – болота осушили, ліси вирубили. Природа змінилася.

1. **Визнач**, який з трьох малюнків є дзеркальним відображенням першого.

2. **Відтвори план місцевості**

	1	2	3	4	5	6	7
A							
Б							
В							
Г							
Д							

МІКРОРАЙОНИ МІСТА

ОЗЕРНА
ВІСТАВКА
ЛЕЗНЕВЕ
ГРЕЧАНИ
ЦЕНТР
РАКОВЕ
ПІВДЕННО-ЗАХІДНИЙ
ДУБОВЕ
РУЖИЧНА
КНИЖКІВЦІ

річка Південний Буг

Місто Хмельницький не має офіційного поділу на райони, але можна чітко визначити 10 мікрорайонів, що склались історично: Гречани, Дубове, Заріччя, Книжківці, Лезневе, Озерна, Південний Захід, Ракове, Ружична, Центральний. Мікрорайони діляться на окремі масиви, зокрема: Гречани Близні та Дальні, Близнє Ракове та історичні частини міста: Новий План, Кавказ, Завалля тощо.

ІСТОРІЯ ЗАСЕЛЕННЯ

Після того, як завершилась турецька окупація Поділля (1672-1699 рр.), польські пани почали повертатися у свої володіння. Дби швидко підняти з руїни маєтки, Томаш Замойський розпочав переселення селян Мазовії (історична область Польщі) – мазурів – на свої подільські землі. Отримавши від короля пільги для новопоселенців, 1700 року він спорядив перший «караван» переселенців, які сім'ями відправилися у далеке й чуже для них Поділля. Так у Плоскирові та навколишніх селах з'явилися «мазури», нащадки яких тепер складають основу католицького населення Хмельницького. Значна частина цих переселенців одержала землю у спустошених Гречанах.

1. Перетвори слово «ПОЛЯК» на слово «МАЗУР»

Заповни сітку кросворда. Літери, що розташовані одна під одною, однакові.

Вона «ість» залізо

Невеликий віршований твір

МАЗУР

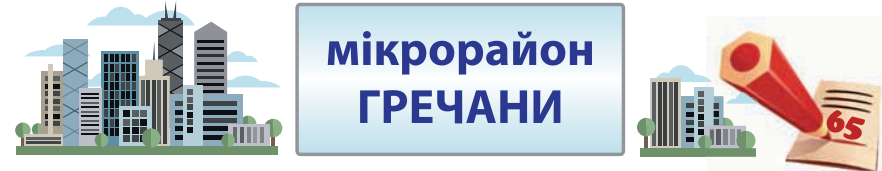
2. Прочитай назви мікрорайонів, де проживали мазури. Для цього в кожній таблиці викресли літери, які зустрічаються тричі або більше.

Г	Ш	Ц	Т	А	М	С	У	О	М	З	Е	Т	С	А	У	С	Л	Д	Ф	О	Е	Б	Ю
І	Я	Ж	Ф	М	Д	Г	У	Н	И	Ф	Д	Ю	Н	Ь	М	Х	М	Р	С	А	Ч	Н	Т
Л	С	Р	Ц	О	М	Т	С	Р	С	У	О	І	Ф	И	Х	Ц	Т	О	Ф	О	Ь	Д	Н
В	У	Е	Ч	Д	Г	Ф	Ж	Ь	Т	Х	Ч	Ю	С	Д	Е	Е	К	І	Д	С	Р	Е	Н
Я	К	Т	І	Ц	У	Л	Я	И	Д	О	Т	Ь	С	У	Н	Ч	Б	В	Ю	Б	Х	Ц	Т
М	Ф	Л	Ж	А	Д	Я	І	М	Ю	Ч	Х	Ф	Ю	Я	Е	Л	Р	Л	Ч	Ф	Ю	І	Х

_____

_____

_____

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПАРК ВІДПОЧИНКУ

В 1948 р. на позаміському пустирі в місці впадіння річки Плоскої в Південний Буг був заснований центральний парк культури і відпочинку. Будували його всім містом. На суботниках (вихідні від основної роботи дні) жителі висаджували дерева, прокладали огорожі для майбутніх каналів. Пізніше були споруджені павільйони, ажурні місточки через р. Плоску тощо.

Алея скульптур, літній театр, музична естрада, атракціони, спортивні і дитячі майданчики, міні зоопарк, місця для відпочинку, впорядкована мережа природних і штучних каналів – це сучасний парк культури і відпочинку ім. М. Чекмана, площа якого становить 140 га.

Центральний парк ім. Чекмана

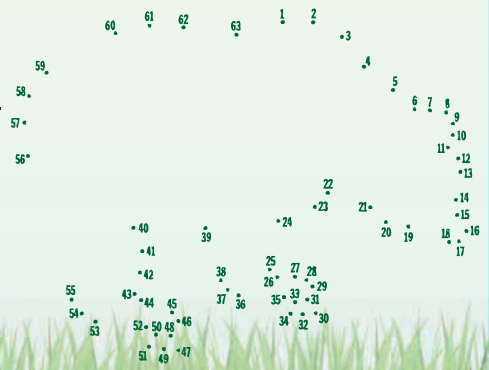
3. Поміркуй, як вписати у сітку кросворда слова, що надані праворуч.

ПЛЕСО
РАЙОН ЧОВЕН ДАМБА РІЧКА
СПОРТ БЕРЕГ МІСТО ОПОРА
СКВЕР ВИТІК ЛОВЛЯ ОЗЕРО

4. Спробуй вписати літери у кружечки таким чином, щоб на кожній лінії, що проходить через середину, утворилось слово. ПІДКАЗКА: спочатку відшукай літери для центрального кружечка.

5. З'єднай крапки - побачиш зображення найдавнішого мешканця Хмельницького зоокуточка.

ДЕНДРОПАРК «ПОДІЛЛЯ»

У 1964 р. біля перехрестя Старокостянтинівського шосе та проспекту Миру було закладено дендрологічний парк. Все почалося завдяки обласній сільськогосподарській виставці, яка працювала тут на початку 1960-х років. Її павільйони використовувались для експонування досягнень у сфері тваринництва та землеробства, а представники лісництва демонстрували різноманітні дендрофлори. Тоді ж й виникла ідея про створення «живої» колекції декоративних деревних рослин. Саджанці було завезено з ботанічних садів України та Молдови, а з часом територія площею 30,5 га стала рідною домівкою для 427 рідкісних та цінних порід дерев і чагарників.

1. Американський кросворд «Дендропарк»

Впиши у сітку кросворда дані назви дерев, які ростуть у дендропарку.

3 літери:
БУК, ДУБ, ТИС

4 літери:
ГРАБ, КЛЕН,
ЛИПА, ЯСЕН

5 літер:
АЛИЧА, БУЗОК,
ВЕРБА,
СОСНА, ЯЛИНА

6 літер:
АКАЦІЯ, АЙЛАНТ,
БЕРЕЗА, БАРХАТ,
ГІНКГО, КАШТАН,
ПЛАТАН, ТОПОЛЯ

7 літер:
МОДРИНА,
ЧЕРЕМХА

8 літер:
ГЛЕДИЧІЯ,
КАТАЛЬПА

Головний вхід на сільськогосподарську виставку. 1955 р.

Дендропарк «Поділля»

2. Відшукай дерева, які «заховались» у реченнях

Приклад:

Буду берегти природу.

ДУБ

1. Майстер бере замок і врізає його у двері.

--	--	--	--	--	--

2. То луки, то сади, то поля виднілись за вікном автобуса.

--	--	--	--	--	--

3. Потужний насос надавав змогу забезпечити водою мешканців села.

--	--	--	--	--	--

4. Білі кали на підвіконні розквітли.

--	--	--	--	--	--

5. Дівчинка штани розірвала на дереві.

--	--	--	--	--	--

6. Мати Пилипа переживала за його навчання.

--	--	--	--	--	--

7. Коноплю били та м'яли на терлиці.

--	--	--	--	--	--

8. Інго, роби на полі - просапай моркву.

--	--	--	--	--	--	--	--

мікрорайон ВИСТАВКА

МІСЬКЕ СМІТТЄЗВАЛИЩЕ

Сміттєзвалище розташоване на північно-західній околиці Хмельницького поблизу телевежі. «Народилось» воно хаотично в 1956 р. на місці глиняного кар'єру. Щороку полігон твердих побутових відходів приймає близько 750 тис. м³ сміття, розростаючись при цьому як в ширину, так і у висоту. Сьогодні площа його складає 10 га.

Проблема переробки відходів – важлива проблема сучасного суспільства. Існує декілька шляхів для її вирішення у нашому місці. Насамперед, це - планомірне смітте-сортування, утилізація та переробка відходів на спеціалізованих заводах з отриманням біогазу. Який шлях обере громада, буде залежати від її екологічної активності та обізнаності.

Хмельницьке сміттєзвалище

3. Відсортуй відходи.

Визнач, який тип сміття знаходиться у кожному контейнері. Для цього у горизонтальні рядки впиши потрібні літери, щоб утворились слова. Ключові слова прочитаєш по вертикалі.

АРХЕОЛОГІЧНІ ЗНАХІДКИ

Лезневе - одноліток м. Хмельницький. Щоправда у 1431 р. село називали Леснівці, згодом - Глезнів, а пізніше - Везнев, перекази про який переповідали ще у середині ХХ ст. Місцеві старожили могли показати навіть ту місцевість, де зароджувалась історія сучасного мікрорайону - ґрунціще Велисько. Однак коріння Лезневого значно глибокіше - воно сягає II тис. до н.е, коли у цій місцевості з'являються перші поселенці. На згадку про пращурів лишилися кургани і ґрунціща - об'єкти археологічних досліджень.

Археологічний розкоп

2. Шифрограма «СЕКРЕТНИЙ НАПИС»

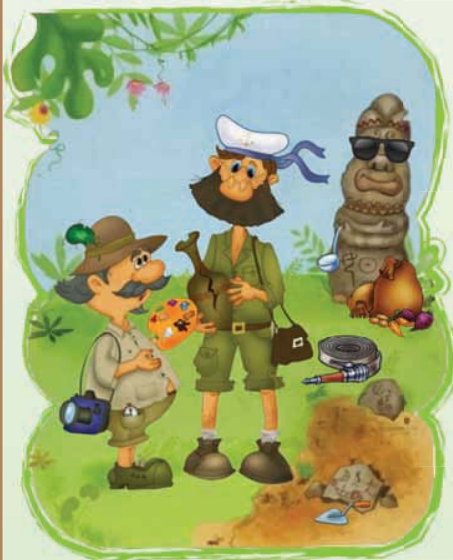
Підказки шукай на рамці фото.

Відповідь: _____
 _____
 _____

1. Знайди на малюнку

7 помилок художника.

ВІД СЕЛА ДО МІКРОРАЙОНУ

День народження мікрорайону Лезневе має точну дату - 7 січня 1963 року. Саме в цей день вийшла постанова про приєднання до міста Хмельницького села Лезневе. Тож, селище з півтисячолітньою історією з цього часу розпочало відлік своєї історії як мікрорайон обласного центру.

Нині Лезневе є одним із тих районів міста, що мають майже виключно приватну забудову. З кожним роком його площа збільшується, адже до мікрорайону приєднують колишні дачні масиви.

3. Угорський кросворд «ГОРОДИНА»

Знайди назви 15 городніх рослин.

М	О	С	М	О	Р	И	Н	Л	А	М
Р	К	А	Г	О	Д	А	И	Н		
Б	В	А	Р	У	С	Г	А	А		
У	Р	Я	П	О	Л	О	Р	Б		
И	Ц	К	Р	К	У	Г	З	У		
Б	К	Л	І	П	Н	І	Р	О		
У	А	А	Ж	С	И	Ц	Я	К		
Л	Б	Н	А	А	Л	А	Т	П		
Я	І	Д	О	Р	К	В	Р	Е		
П	О	М	Я	Л	О	С	А	Е	Ц	Ь

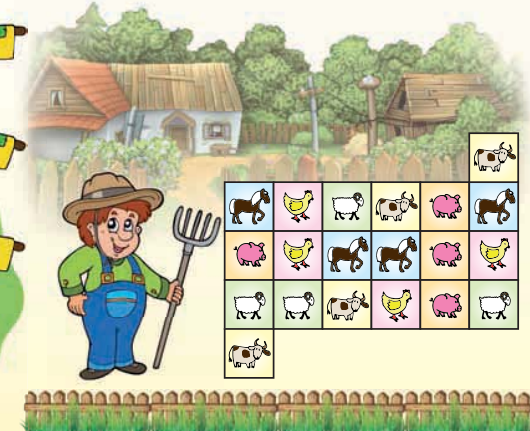
4. Знайди зайвого

Щоб відлякувати птахів, на городі поставили опудала. У кожного з них є брат-близнюк. Тільки одне опудало не має пари. Знайди його.

5. Допоможи фермеру

Розділи хліб на 4 однакові частини, але таким чином, щоб у кожній були 1 кінь, 1 корова, 1 вівця, 1 поросся та 1 курка.

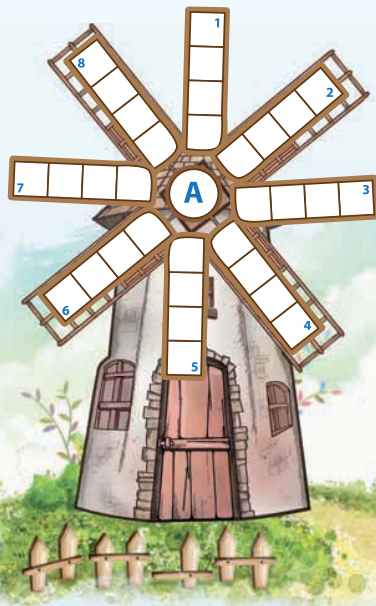

ЕКСКУРС В МИНУЛЕ

Урочище Ракове, що було розташоване вздовж р.Кудрянки, отримало свою назву завдяки великій кількості раків в цій річці. На початку XIX ст. після будівництва тут греблі й млину, виник хутір Раковий. У ньому мешкало п'ять родин, які опікувались станом Ракового ставу і його греблі й проводили сезонний вилов риби.

На початку XX ст., коли в Проскуріві з'явилася кілька потужних парових млинів, Раковий водяний млин, не витримавши конкуренції, припинив свою роботу, і в 1920-х роках був розібраний.

1. Знайди правильний силует рака.

2. Кросворд «МЛИН»

- Зменшене зображення місцевості на папері.
- Гідротехнічна споруда для регулювання рівня води.
- Вона мовчить, але багато може навчить.
- Птах, родич ворони.
- Домашня тварина.
- «Шапка» дерева.
- Широкий асфальтований шлях.
- Великі ворота.

3. Судоку «РАКОВЕ»

Розстав літери слова «РАКОВЕ» в сітку кросворда, щоб вони не повторювались в жодному з блоків та у вертикальних і горизонтальних рядках.

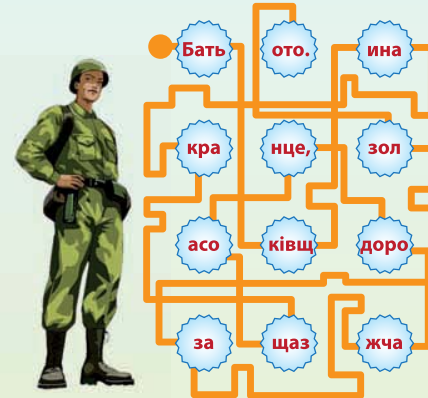
В	К				
Р	О	Е	А	В	
	Е			О	
	В			Р	
	А	Р	О	К	В
				Е	О

ВІЙСЬКОВЕ МІСТЕЧКО

З будівництвом військового містечка у 1930-х роках в історії Ракового почалася нова епоха. З середини 1960-х р. до кінця XX ст. тут дислокується 19-та Запорізька дивізія Рaketних військ стратегічного призначення. Навколо Хмельницького в цей час базувалося 90 міжконтинентальних ядерних ракет, кожна з яких мала 6 роздільних боеголовок по 550 кілотонн кожна. Бойовий удар нашої дивізії міг би знищити 540 цілей (!) у будь-якій точці планети. Саме тому 40 років Хмельницький був надважливим військово-стратегічним пунктом завдяки розміщеній тут ракетній дивізії.

4. Прочитай прислів'я, рухаючись за ниткою.

Відповідь: _____

Артилерійська техніка на плацу

Пускова шахта ядерної ракети («ракетна точка»)

5. Прочитай секретне повідомлення

ЯКІ Є СОЮЗНІ ДІЇ ЩОБ
ВІЙСЬКА ЗМОЖУТЬ ЗНАЙДУТЬ
ВИСАДЯТЬСЯ ГРАКІВ ПЕРЕПЕЛІВ
ВНОЧІ В ЛІСІ

6. Перетвори «ФОРМУ» на «КАСКУ»

Ф	О	Р	М	А
К	А	С	К	А

Правило, стандарт
Хижа тварина
Верхній затверділий шар
«Купина» російською
Водоплавний птах

ПЕРШИЙ ПИТНИЙ ВОДОГІН

На початку XIX ст. на околицях Проскуріва - в урочищах Дубове та Ракове - на річці Кудряніці були побудовані два ставки та водяні млини. Навколо них виникли хутори Дубовий і Раковий. У 1888 р. землі Дубового хутора були передані під будівництво військового містечка та шпиталю для 35-го драгунського Белгородського полку. З того часу колишній крихітний хутір було вже не впізнати та й називати його стали - передмістя Дубове.

Гаме для потреб кавалеристів у 1910 р. у Дубовому був збудований перший в місті питний водогін. Він складався з двох свердловин та насосної станції. У самому ж місті Проскуріві водогін з'явився набагато пізніше - у 1929 р.

1. Чайворд у малюнках «КРАН»

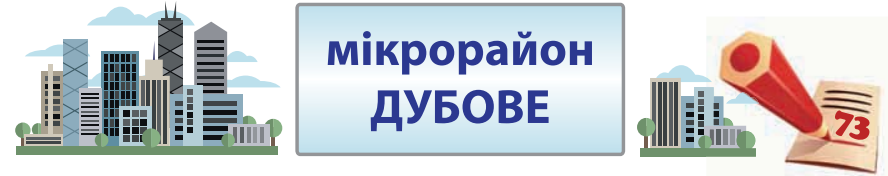
Остання літера кожного слова є першою у наступному.

60 хвилин

Полковий знак-жетон

Полкова церква

Водонапірна вежа

ОБЛАСНА ЛІКАРНЯ

Історія Хмельницької обласної лікарні починається з 1948 року, коли обласний центр тодішньої Кам'янець-Подільської області був перенесений до міста Проскурів. На той час лікарня займала чотири невеликих корпуси. В одному з них знаходився стаціонар на 210 ліжок. Із 173 працівників медичного персоналу було всього 15 лікарів. Лікарня мала свій транспорт - два автомобілі та дві пари коней.

Сьогодні обласна лікарня - це сучасний медичний і науковий заклад. Тут працює 23 відділення стаціонару на 835 ліжок, консультативна поліклініка на 250 відвідувань в зміну, 15 діагностичних, лікувально-допоміжних та обслуговуючих служб.

2. Розшифруй імена.

Якщо Рома Телгов - РЕВМАТОЛОГ, то хто його колеги-лікарі?

Ольга Толмоф	Лора Гідко	Тима Жасс	Петр Іда
Тома Глосот	Едик Глонорно	Фрол Оген	Олег Гамот
Пол Годе	Вера Петт	Олег Драмот	
Петро До	Павло Горонет		

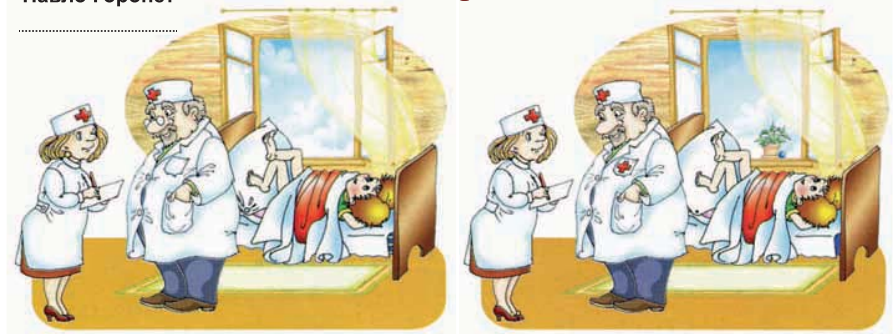
ЛІКУЄ щитовидну залозу

ЛІКУЄ нирки

ЛІКУЄ нервову систему

ЛІКУЄ шкіру

3. Знайди 10 розбіжностей.

мікрорайон
КНИЖКІВЦІ

КНИЖКОВЕЦЬКІ ВІЗНИКИ

Проскурівський візник

1. Спробуй скласти всі шматочки паперу і прочитати деякі пункти «Посадової інструкції візника».

ПОТРІБНО:

бути

товувати
під час

1. візнику

зувати коней
них ліхтарів.

здоровим;
відво

2. коневі
3. безкош

2. палити
3. прив'я

перегони;

руху;

тверезим;

до вулич

У XIX ст. багато жителів с.Книжківці заробляли на життєвій візництвом - перевозили товари та людей по Летичівській поштової дорозі, що проходила поблизу села.

Цікаво, що мешканці Проскурова намагались користуватись послугами саме книжковецьких візників, адже тарифи на перевезення у Проскурівському повіті були значно більшими, аніж у Летичівському, до якого належали сусідні Книжківці. Тому проскурівським купцям залишалося лише перетнути міжповітовий кордон, що проходив по річці Кудрянці, та найняти більш дешевих візників.

бути
товно
до

зити

хворих

1. влаш

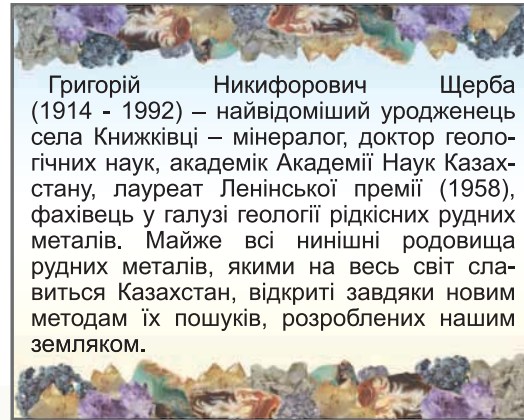
лікарні.

ЗАБОРОНЕНО:

мікрорайон
КНИЖКІВЦІ

ГРИГОРІЙ ЩЕРБА - ВИДАТНИЙ МІНЕРАЛОГ

Г.Н. Щерба

Григорій Никифорович Щерба (1914 - 1992) – найвідоміший уродженець села Книжківці – мінералог, доктор геологічних наук, академік Академії Наук Казахстану, лауреат Ленінської премії (1958), фахівець у галузі геології рідкісних рудних металів, якими на весь світ славиться Казахстан, відкриті завдяки новим методам їх пошуків, розроблених нашим земляком.

2. Кросворд «КОРИСНІ КОПАЛИНИ»

Впиши у сітку кросворда назви рудних і рідкісних металів. У вертикальних виділених стовпчиках прочитай ключове слово – наукове звання нашого земляка.

Ti									
	Ni								
		Fe							
		Cu							
Pb									
	Ge								
	Mo								
	Zn								

3. Знайди 10 розбіжностей між зображеннями геолога.

мікрорайон ОЗЕРНА

МАЛЮВНИЧИЙ КУТОЧОК

1. Числовий кросворд «ПРИРОДА»

2		4		1	6	5	3					19		9						
1	17	6	24				4		18			1	6	16	13	10	6			
4			21						19			2			16			19		
7	6	5				23		18	17	18	19			3	10			10		
4		25							20			2			13	23	19	6		
5	4	7	15	13	14	5	4				4			17				20		
6		6							13			5			11	18	2	18	19	4
		17					2	13	12	10			6			2			5	
16	17	6	20	4	10				3			2			17			4		
20			6		6					11			10	4	9	2	6			16
13	16	10	2	6					8			16			6			1		
17					3			11			7	6	19	8	20	3	15			6
6		8		15	17	6	2				4			3	6				5	
15		6					9			5	18	15	22			4	10	4		
4					6		21		20	6					6			16		
10		2	4	15	6						24	23	6	2			6			

1	П
2	Р
3	И
2	Р
4	О
5	Д
6	А
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	
23	
24	
25	

2. Кросворд «Рибка»

Згадай та вступи у вертикальні «луски» назви риб наших водойм. Голосні літери вже вписані.

мікрорайон ОЗЕРНА

СПАЛЬНИЙ МІКРОРАЙОН

Озерна - «наймолодший» мікрорайон Хмельницького, що отримав назву від місця свого розташування: вище ставу (озера) однієї з приток Південного Бугу. Ще 40 років тому північна околиця міста являла собою частково заболочений пустир, перші багатоповерхівки на якому з'явились лише в кінці 1980-х.

Озерна - спальний район, що зводився за окремим проектом як житловий масив з розвиненою інфраструктурою та позбавлений промислових об'єктів. Сьогодні він активно розростається, а сучасні барвисті новобудови стають рідною домівкою для тисяч жителів міста.

Житловий комплекс «Агора»

3. Лабіринт «ОЗЕРНИЙ»

Спробуй знайти шлях від тролейбусної зупинки до озера серед численних дворів мікрорайону.

4. Намалюй

Познач на сітці координати крапок та з'єднай їх у заданій послідовності.

А Б В Г Д Е Ж З І К Л М Н О

1																	
2																	
3																	
4																	
5																	
6																	
7																	
8																	
9																	
10																	
11																	
12																	
13																	
14																	

- В4 - Д9 - Д13;
- М3 - К10 - К14;
- З9 - К10 - О10;
- А7 - А11 - Д13 - З13 - З9;
- А7 - В4 - І4 - З9 - Д9 - А7;
- Ж4 - З1 - М3 - О10 - О14 - К14 - З13.

мікрорайон
ПІВДЕННО-ЗАХІДНИЙ

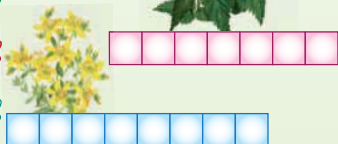
ПЛАНТАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН

Століття тому південно-західною околицю Проскурова була залізниця. За Кам'янецьким переїздом знаходились міський цвинтар та земська лікарня. За ними на вільних полях у 1927 році міською владою був заснований радгосп лікарських рослин, який проіснував до 1960-х років. Потім радгосп перенесли до Лісових Гринівців, а місто почало розростатись на південь. Виріс величезний мікрорайон з двома заводами - «Новатор» і «Катіон», тролейбусним депо та студмістечком першого вищого навчального закладу міста.

1. Знайди однакові за кольором квіти.

З їхніх літер склади та прочитай назви 8 лікарських рослин. Впиши їх у клітинки відповідного кольору знизу.

К	З	К	Р	Ч	М	В	О	А
Е	В	Р	І	М	Л	И	М'	О
А	С	Я	А	Е	Р	П	Л	Т
Л	И	О	Н	Ш	Т	Е	І	Д
О	У	С	Р'	В	К	Б	Л	Т
І	А	А	І	Й	Я	А	А	Н
Л	А	А						

Плантація валер'яни лікарської

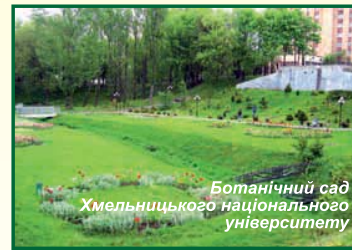

мікрорайон
ПІВДЕННО-ЗАХІДНИЙ

ПЕРШИЙ В МІСТІ ВУЗ

Хмельницький національний університет

Ботанічний сад Хмельницького національного університету

Історія становлення першого вищого навчального закладу міста розпочалась в 1962 р. з утворення загально технічного факультету-філії Українського поліграфічного інституту. У 1967 р. факультет став самостійним закладом – Хмельницьким технологічним інститутом побутового обслуговування, а в 2004 р. йому присвоєна найвища категорія - національний університет. Сьогодні - це потужний освітньо-науковий центр, в якому навчається близько 7,5 тисяч студентів на 7 факультетах.

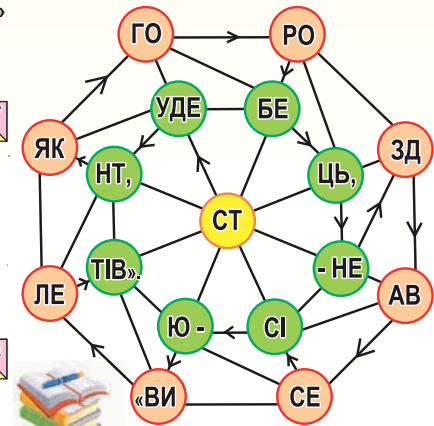
Окраса та гордість університету – ботанічний сад з його чималою колекцією рідкісних та зникаючих видів, експериментально-дослідним майданчиком та розсадником рослин.

2. Альтерворд «УНІВЕРСИТЕТ»

Викресли зайві літери в горизонтальних рядках та прочитай «університетські» слова.

3. Прочитай приказку про студента.

Відповідь: _____

ІСТОРИЧНИЙ НАРИС

Ружична знаходилася поблизу Чорного шляху, що призводило до частих нападів спочатку татар, а пізніше - турків. Коли турки залишили розграбоване Поділля, до своїх зруйнованих володінь почали повертатися польські феодалі, у власності яких селище перебувало до поч. XIX ст.

У 1830-х роках царським урядом Ружичну було перетворено на військове поселення, суворий режим якого регламентував до дрібниць життя кожного мешканця. Хлопчиків вже з 7-ми років готували до військової служби, а нездатних навчали різним ремеслам. З ліквідацією в 1857 р. військових поселень Ружична стала державною слободою.

1. Визнач рік першої писемної згадки про Ружичну. Використовуй підказки.

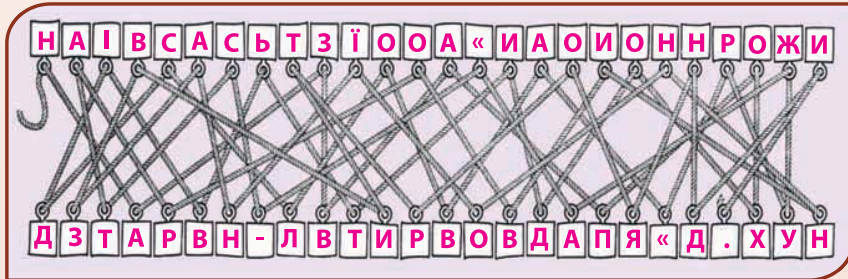
= 2067

= 8492

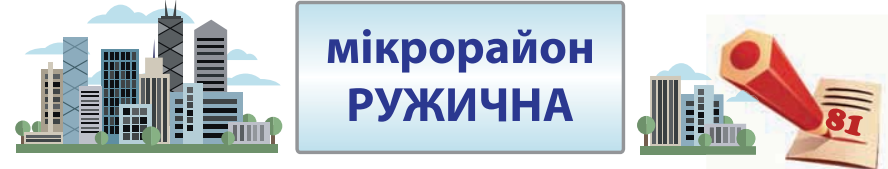
= ? рік

2. Прочитай шифрограму та дізнаєшся про пояснення назви мікрорайону.

Відповідь: _____
 _____
 _____

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ З ВЕСЛУВАННЯ

Змагання з веслування

У 1960-70-х роках на Ружичнянському водосховищі (біля ресторану «Веселка») діяв один із найкращих в Україні водно-спортивний комплекс. Тут відбувались змагання міжнародних і всесоюзних рівнів з греблі на байдарках і каное. Так, у 1965 та 1969 роках пройшло два Чемпіонати Радянського Союзу, в кожному з яких взяли участь понад 450 спортсменів, в 1966 р. відбулись міжнародні змагання з цього ж виду спорту.

3. Круговий кросворд «ГРЕБЛЯ»

Здогадайся, в яких клітинках та за яким напрямком (за годинниковою стрілкою чи проти) вписати надані слова.

4. Впиши в кожну з вільних клітинок по 2 літери так, щоб можна було прочитати 2 слова по діагоналі. Прочитавши вписані літери, дізнаєшся як називаються великі змагання на веслувальних та вітрильних суднах.

ВІДПОВІДІ

4 стор.

- 1431 рік.
- Диплом, Динамо, Дипломат, Динаміт, Динаміка, Димохід, Дисприкметник.

5 стор.

- Тернопіль, Черкаси.
- Наш Хмельницький без Богдана, що Росія без Івана.

6 стор.

5. В 7 Д 8

7 стор.

М	І	С	Т	О	К	О	М	П	О	Т
О	О	Л	Л	Р						
Л	И	Б	І	Д	Ь	П	Л	А	З	А
О	О	О	А	Н	С					
Д	О	Р	О	Г	А	П	Р	Е	С	А
Ь			Р	К	Т					
		Ц	А	Д	А	А	А			
Б	Е	Р	Е	Г	Ш	Л				
Р	Р	Б	А	Н	К	Е				
А	Р	И	К	А	О	Л	І	Я		
М	В	О	К	З	А	Л				
А	Р	К	А	С	А	З	О	Т		

- Ракове, Дубове, Озерна, Виставка, Центральний, Лезневе, Книжківці, Ружична, Західний, Гречани.

8 стор.

- Святослав Федоров, Михайло Павловський, Георгій Верейський, Володимир Вайсер, Анатолій Молотай.

9 стор.

- Книжківці.

10 стор.

- Дворянська, Мільйонна, Купецька, Ремісничка, Комерційна, Аптекарьська, Цукрова.

11 стор.

1	2	3	2	4	5	2	1	6	3	7	8	9	10	11
В	О	Д	О	П	Р	О	В	І	Д	Н	А	И	К	С
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Л	Г	Т	Б	У	Я	З	Е	Ж	И	Ь	Ч	Ц	М	Ю

12 стор.

- Якщо вміст 5-го кухля (ліворуч) перелити у 2-й порожній кухоль, то отримаєш потрібний результат.

4.

	К			Н			Л	З
	У		П	О	П	І	Л	Д
П	Р	И	М	А		К	С	И
Е		Ц		Л		О	С	И
Ь		Н		І		Т	Ю	Т
		К	І	Н		І	Ю	Н
		Я		Н		І	Ю	Н
								Я

13 стор.

- Василь Зінкевич, Микола Гнатюк, Микола Мозговий, Валерій Леонтьев.

- Місто, Міністр, Мікстура, Помістя, Молодість, Містика, Магістраль.

- Банки 8, 3, 15 та 18.

- Оркестр сліпих музикантів з 18 чоловік.

9.

			О		С
		Т	Р		К
		Г	І	Т	А
Б	А	Н	Д	У	Р
У		Б	Н		И
Б		А	К		П
О		Р	Д	О	М
		Ф	Б		Р
		А	З		А
			Б		А
			Я		Н

15 стор.

- Шарманка, Баян, Скрипка, Гітара, Орган, Барабан, Бандура, Труба, Тромбон, Віолончель.

1. Помідор. 2. Ремінь.

- Жмеринка - Волочиськ

16 стор.

- Ліра, Ліра, Лора, Пора, Кора, Кола, Коло, Поло, Поле.

17 стор.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Ч	Е	М	П	І	О	Н	А	Т	Л	К	З	Р
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
Б	С	Ь	Д	И	Г	Я	В	У	Ф	Х	Ц	И

ВІДПОВІДІ

18 стор.

Г	Р	У	Д	Е	Н	Ь	В	Е	Л	О	С	И	П	Е	Д		
1	2	3	4	5	6	7	14	5	15	9	16	17	18	5	4		
							К	О	М	Б	А	Й	Н				
							8	9	10	11	12	13	6				
В	О	Г	О	Н	Ь	Д	О	Б	Р	И	Й	С	Л	У	Г	А	
14	9	1	9	6	7	4	9	11	2	17	13	16	15	3	1	12	
А	Л	Е	П	О	Г	А	Н	И	Й	Г	О	С	П	О	Д	А	
12	15	5	18	9	1	12	6	17	13	7	9	16	18	9	4	12	2

19 стор.

- Парк, Плаза, Площа, Театр, Лікарня, Училище, Філармонія.

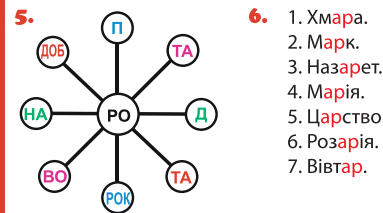
20 стор.

- Тут зорі схиляються низько, Тут сяє нам-исто обнов, Плос-кирів, Проск-урів, Хмельницький - коха-ння, надія, любов.

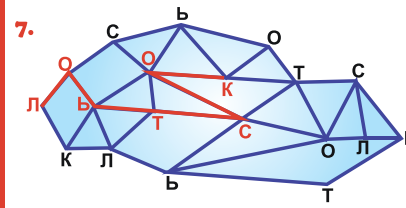
21 стор.

1	2	3	4	5	6	7	8	1	9	10	11	12	13
Є	В	А	Н	Г	Е	Л	І	Є	Т	Р	О	Й	К
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
М	И	П	Ф	Д	Я	С	Ч	У	Х	Ь	Ц	Ш	З

23 стор.

7.

24 стор.

Т	У	Р	И	С	Т
В	А	Л	І	З	А
П	А	Л	И	В	О
М	А	Р	М	У	Р
П	А	С	Т	У	Х
П	Р	И	Л	А	Д

9.

25 стор.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
С	А	Л	О	М	І	Я	Р	У	Д	Н	К	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
И	В	Ф	П	І	Е	Й	Т	Х	Ь	З	Є	Г

26 стор.

- Ілюзіон
- Панам міської Думи вхід вільний

27 стор.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Н	А	М	И	С	Т	О	К	Р	Ч	Г	Л	В	П	
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
Я	Щ	І	Б	У	Ш	Х	Ж	Е	Ц	Д	Й	З	Ь	Ю

28 стор.

- Всесвітні танці. 5. 4 кадр.
- Оаза, Ваза, Віза, Піза, Поза, Коза, Кола, Коло, Кіло, Кіно.

29 стор.

- 10, 6, 2
- 1.Обгортка. 2.Коралі. 3.Бриль. 4.Кожух. 5.Сорочка. 6.Чоботи. 7.Вінок. 8.Личаки. 9.Хустка. 10.Крайка. 11.Серезжки. 12.Штани. 13.Пушник. 14.Лялька.

30 стор.

- 1996 рік.

31 стор.

- А 1 Б 3 В 3

32 стор.

- Перша книга - Псалтир

ВІДПОВІДІ

33 стор.

2. ДзвіноКнигаАтлас
ловниКобзАгеста
ТренеРефераТир
ЕкраНаукальбоМі
нуСнігопад

3. П Л А Н Е Т А
Д Е Л Ь Ф І Н
Ц И Р К У Л Ь
В Е С Е Л К А
Ц У К Е Р К А
П І Д К О В А
К А Р Т И Н А

3. אבא לא חשבים לקטוא לי בובה של בארט סימטשון. אבא דבראן בן רעותא, אבא לא חשבים על, אמר שאני מסופק. "למה שוקנת, דא?" אמר לאמא. "למה שוקנת לוי? הוא רק אושה סיפס וזאת כבר קופצת לדום." אבא אמר שאין לי כבוד לבקר, ושם אני לא אלמד את אט כשאני קטן אז מוה אני בן אלמד? ילדים שוקנים להם בקלות בובנים של בארט זוטסון גדלים אחרי כך להיות מושטקים שגנבים מקווסקים, כי יום מתרגלים שטר מה מה רק רוצים בא להם בקלות. זי במקום בובה של בארט ארא קנה מי חוויר מנואר מרחיטנה עם חוויר שטוח בובא, ועכשוו אני אנדל להיות שטרד, עכשוו אני כבר לא ארויע מושטק.

38 стор.

34 стор.

4. Штрафники не брали участі у спільних святах, вони залишалися у спорожнійшй школі для виконання «брудної» роботи.

35 стор.

5.

Г	О	В	Р	Е	К
Д	А	Б	Г	Е	Н
О	Г	У	І	Е	О
Н	Г	А	У	И	Т
Е	Р	А	У	М	Е
І	О	У	Л	Е	Т
Г	Р	О	У	Л	К
А	А	У	А	К	В
Т	Р	У	А	И	У

6. Нептуній, Уран, Америцій, Плутоній, Каліфорній, Францій.

7.

15	20	25	30	41	58	75	92	109	126
	29						59		
	33			35	43	51	59	67	
	37		32				27		
53	47	41	35	29	23	17	11	5	
40	45	26		19					14
27	49	23		21			9		23
14		20		23			21		32
1	5	9	13	17	21	25	29	33	37
		26			27		45		50
135		43		15	29	43	57		59
111		60					69		68
87	82	77	72	67	62	57			81
63									77
39	46	53	60	67	74	81	88	95	102

8. I II III IV
Б-2Г-3Б-4А-2

10. Репетитор.

37 стор.

ВІДПОВІДІ

42 стор.

3.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
П	О	М	І	Д	О	Р	Л	К	Ч	Я	Г	Ш
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
А	Е	С	Т	У	Б	И	В	Н	Ж	З	Ф	

43 стор.

4. Печиволівціграшкальбомольбертелевізор.
Рюкзаккалендарушникартакваріумікроскоп.

44 стор.

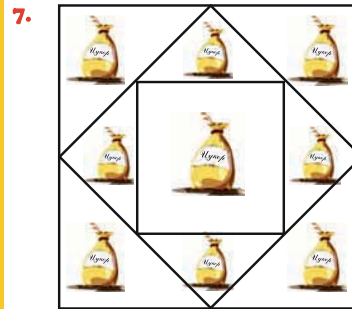
1. Шестерня Е рухається за годинниковою стрілкою.
4. Новатор.

45 стор.

5. Соломон Маранц.

46 стор.

6. Добре й тепле слово солодке цукру.

47 стор.

8. Лапша. Лапта. Лапка. Сапка. Самка. Сумка. Сушка. Вушка.
9. Одеса. Київ. Рівне. Тернопіль. Луцьк. Чернівці. Вінниця. Донецьк. Суми. Харків.

10. Рі-ж-ки. Лі-те-ри.
Гро-мо-фо-ни. Лі-те-ри.
Ко-ле-са. Зі-ро-ч-ки.
Пі-р'я. Спа-ге-ті.
Дзи-га. Спі-ра-ль.
Тру-би. Кі-ль-ця.
Ву-ш-ка. Гре-бі-ці.
Лок-ши-на. Че-ре-паш-ки.
Вер-мі-ше-ль. Ла-п-ша.
Ма-ка-ро-ни.

39 стор.

6.

К	И	Д	О	К						
А	О	А								
Л	А	Д	А	Н						
А	А	А								
У	Ч	И	Т	Е	Л	Ь				
Л	И	Д	З	А	К	О	Н	Б	А	Л
Л	И	Д	Е	Р		Ю	І			
Л	И	Д	Е	Р		Х	О	Б	О	Т

7. Парта. Карта. Каста. Каска. Кашка. Кошка. Дошка.

8.

				Ф				П			Ц								
К			С	А			Р				Е	Р							
А	К		У	З	М		Е	Д			Н	І							
Р	А		К	С	М		А	О	К	С	О	П	Т	К					
К	А	Н	І	К	У	Л	И	Н	А	Й	К	Р	А	Щ	А	П	О	Р	А
Р	Т	В	Р	Л	Л	О		Р	В	Р	А	Л	Л						
А	А	И	И	А	Н			А	А	А	С		А	У	Ю				
Б		С	Н	Н				Б	Й	А		Т	Г	С					
												А							

1. = 36 руб. = 42 руб.
 = 12 руб. = 30 руб.
 = 6 руб. = 216 руб.

40 стор.

2.

1	2	3	4	5	6	7	2	8	9	10	11	12	13
Ш	К	А	Р	Л	Е	Т	К	И	Б	М	О	Л	Н
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
І	В	Ф	У	З	С	Ч	Г	Д	Ю	Ь	Х	Я	

41 стор.

48 стор.

1.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12				
Л	Я	Г	Т	І	Я	П	А	И	Н	О	П	Я	Т	Р	Л
Б	Е	Р	С	Н	Е	А	Т	С	Я	О	Ц	К	Е	А	Л

2. Тріска. Трійка. Репліка. Решітка. Республіка. Різка. Бруківка. Ріпка.

49 стор.

3. Знають всі цю річку, бо тече через Хмельницький. Озирнися ти навкруг - це тече... (ПівденнийБуг).
4. Бугай. Бугор. Гамбург. Бульдог. Бумеранг. Бухгалтер. Гамбургер. Бургомістр.

50 стор.

5.

№ розливу		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Діжки	10 літрів	10	7	7	4	4	1	1	8	8	5
	7 літрів	0	0	3	3	6	6	7	0	2	2
	3 літри	0	3	0	3	0	3	2	2	0	3

6. Віз. Вік. Бік. Бук. Буг. Бочка. Точка. Тачка. Качка. Пачка. Пічка. Річка.

51 стор.

7. Питна вода викачується з глибини 90 метрів (числа третього стовпчика - результат множення двох попередніх).
8. Довжина трубопроводів міста - 125 км.
9. Місто «п'є» воду із 75 свердловин (суму верхніх секторів ділимо на «2»).

52 стор.

10. Човен. Бочка. Відро. Пісок. Віз. Копійка. Колодязь.
11. Силует № 2.

12.

К	Б	Р	А	Н	Д	А	Ш	Ч	Л
Е	Н	А	І	У	С	О	Л	С	О
Р	З	Ч	Б	Н	Р	Ю	У	В	Ч
Х	Е	В	К	І	А	Л	З	Е	Я
Г	К	А	А	Й	Т	Е	И	Р	Н

ВІДПОВІДІ

54 стор.

14. Відповіді на загадки:
Сірник. Церква. Мухомор. Чоботи.
Подушка.
Вислів:
Не брудни криниці, бо схочеш
водиці.

55 стор.

15. Лічильник. Дубове. Споруда.
Насос. Джерело. Красилів. Водогін.
Водопровід. Водоканал.
Лабораторія.

16. А-3, Б-6, В-1, Г-5, Д-4, Е-2, Ж-7.

56 стор.

- 17.
1	2	3	4	2	3	5	1	6	7	8	9	10	11	12	13
В	Е	Д	М	Е	Д	І	В	К	А	О	Ч	Р	И	Х	У
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
С	Н	Т	Я	Л	Ж	П	Ц	Б	Ш	З	Ю	Г	Ь

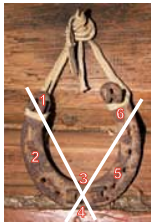
58 стор.

2. Клеймо-гідробка №2.

58 стор.

59 стор.

- 4.
П	И	Ж	И	К
Т	А	Л	О	Н
Л	І	Н	І	Я
З	Д	А	Ч	А
У	Ч	Е	Н	Ь
Ш	К	О	Д	А
З	А	Т	О	Р
М	О	Т	О	Р
Н	О	М	Е	Р

5. Маршрут.

61 стор.

6. ПішохідвигуНомеРегулювальник
абінАвтобуСтоП

7. 8.
1	С	В	І	Т	Л	О	Ф	О	Р
2	В	Е	Л	О	С	І	П	Е	Д
3	П	Е	Р	Е	Х	І	Д		
4	К	О	Л	Е	С	О			
5	З	Е	Б	Р	А				

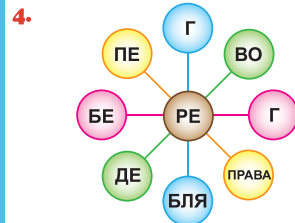
62 стор.

1. 4.
2. 5-А, 2-Б, 1-Г, 2-Д, 4-Г, 6-В.

1. Поляк. Якір. Іржа. Жаба. Байка.
Камаз. Мазур.
2. Шаровечка. Заріччя. Мацьківці.

3.

П	Л	Е	С	О									
		К											
		Л	О	В	Л	Я							
			Е										
Ч	О	В	Е	Н	С	П	О	Р	Т				
		И				З							
		Т		Д		Б	Е	Р	Е	Г			
Р	І	Ч	К	А		Р							
		К			М	І	С	Т	О	П	О	Р	А
				Б									
				Р	А	Й	О	Н					

1. Б Е Р Е З А   Д У Б   П

У   А   Л

К А Т А Л Ь П А В Е Р Б А

О   Й   Х   Т

П   Л И П А   А

М О Д Р И Н А   Т   Н

Б   Л   Н   Н

У   Я   С Е Н   Т И С

З   О   С   Г Л Е Д И Ч І Я

О   С   Г Л Е Д И Ч І Я

К Л Е Н   Р   Г   Е   Л

А   А   К   А   Ц І Я   Р   И

Ш   Л   Б   Н   Е   Н

Т   И   К   М   А

А   Ч   Г   Х

Н   А   О   А

64 стор.

65 стор.

66 стор.

ВІДПОВІДІ

66 стор.

2. 1. Майстер **бере** замок і візає його у
двері.
2. То луки, то сади, **то поля** виднілись
за вікном автобуса.
3. Потужний на**сос** надавав змогу
забезпечити водою мешканців села.
4. Білі **калі** на підвіконні розквітли.
5. Дівчинка **штани** розірвала на
дереві.
6. Мати **Пилипа** переживала за його
навчання.
7. Коноплю били та **м'яли** на терлиці.
8. **Інго, роби** на полі - просапай
моркву.

67 стор.

3. Картон. Пластик. Гума. Батарейки.
Папір. Скло. Органіка.

68 стор.

2. Розбитий посуд приносить удачу лише
археологам.

69 стор.

4. Зайве опудало під № 5.
3. Морва. Смородина. Малина. Буряк.
Агрус. Гарбуз. Цибуля. Полуниця.
Кріп. Огірок. Помідор. Баклажан.
Салат. Перець. Квасоля.

70 стор.

1. Правильний силует під № 6.

2. 1. Карта.
2. Дамба.
3. Книга.
4. Галка.
5. Кішка.
6. Крона.
7. Траса.
8. Брама.

3.

В	К	О	Р	А	Е
Р	О	Е	А	В	К
А	Е	В	К	О	Р
О	В	К	Е	Р	А
Е	А	Р	О	К	В
К	Р	А	В	Е	О

71 стор.

4. Батьківщина краща за сонце, дорож-
ча за золото.
5. Союзні війська висадяться вночі
(читати потрібно кожне третє слово).
6. **Форма**. Норма. Норка. Корка.
Кочка. Качка. **Каска**.

72 стор.

73 стор.

74 стор.

1. Приладу**шланга**змішува**ч**аставо**ки**-
лимо**к**ран.
Лічильни**ку**бачо**к**расилі**ван**на**к**варі**ю**-
мі**сто**.
Басей**н**асан**те**х**ні**ка**на**лі**т**ру**ко**м**і**-
ни**к**ра**п**ля.

2. Ольга Толмоф – офтальмолог;
Лора Гідко – кардіолог;
Петр Іда – педіатр;
Тима Жасс – масажист;
Тома Глосот – стоматолог;
Гурх Рі – хірург;
Пол Годе – логопед;
Едик Глонорно – ендокринолог;
Вера Петт – терапевт;
Фрол Оген – нефролог;
Олег Гамот – гематолог;
Павло Горонет – невропатолог;
Петро До – ортопед;
Олег Драмот – дерматолог.

1.

ПОТРІБНО:

1. візнику бути тверезим;
2. коневі бути здоровим;
3. безкоштовно відвозити хворих до лікарні.

ЗАБОРОНЕНО:

1. влаштувати перегони;
2. палити під час руху;
3. прив'язувати коней до вуличних ліхтарів.

2. Титан. Нікель. Залізо. Мідь. Сви-
нець. Германій. Молібден. Цинк.

1.

1	2	3	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12
П	Р	И	Р	О	Д	А	Г	Я	Б	К	Ж	Ч

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
І	З	Н	С	Т	Е	Л	В	Й	Ь	М	Ч	У

75 стор.

76 стор.

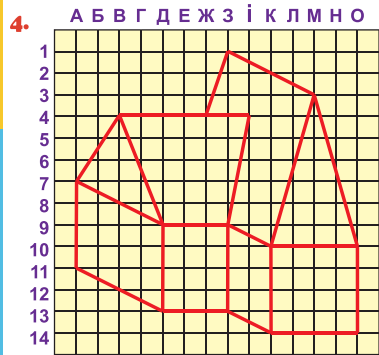
ВІДПОВІДІ

76 стор.

- 1.Короп. 2.Плітка. 3.Головень. 4.Карась. 5.Гірчак. 6.Окунь. 7.Йорж. 8.Щука. 9.Сом. 10.Лящ. 11.Лин. 12.Бичок.

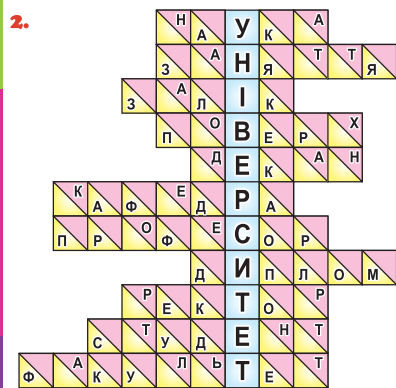
77 стор.

78 стор.

1. **КРОПИВА, ЗВІРОБИЙ, КАЛЕНДУЛА, МЯТА, МЕЛІСА, ЧИСТОТІЛ, РОМАШКА, ВАЛЕР'ЯНА**

79 стор.

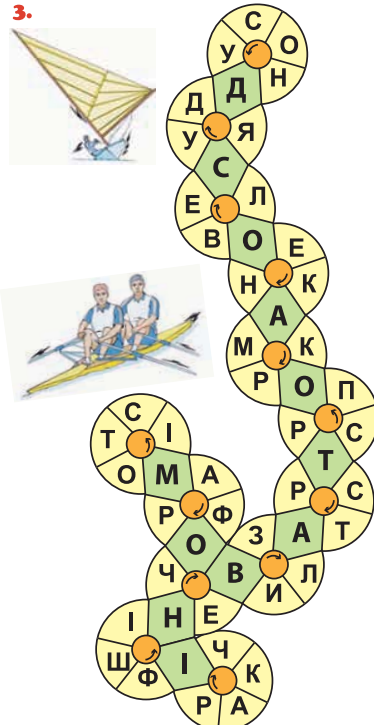

3. Студент, як горобець, - не здав сесію – вилетів.

80 стор.

1. 1543 рік.
2. Назва походить від слова «ружа» - старовинної назви троянди.

81 стор.

4. РЕ-ГА-ТА

Зміст

Любий друже!	3
—————	
Знайомство з містом	4
Вулиці	10
Православ'я	20
Католицизм	22
Іудаїзм	24
Заклади культури	26
Освіта	32
Торгівля	40
Підприємства	44
Водопостачання	48
Транспорт	58
Природа давнього Проскурова	62
Схема «Мікрорайони міста»	63
Мікрорайон Гречани	64
Мікрорайон Виставка	66
Мікрорайон Лезневе	68
Мікрорайон Ракове	70
Мікрорайон Дубове	72
Мікрорайон Книжківці	74
Мікрорайон Озерна	76
Мікрорайон Південно-Західний	78
Мікрорайон Ружична	80
—————	
Відповіді	82